

REGULAMIN EGZAMINÓW PSÓW RATOWNICZYCH IRO I FCI

OBOWIĄZUJE OD 01.01.2019

Wstęp

Poniższe zasady egzaminowania psów ratowniczych zostały wspólnie stworzone przez Komisję FCI/IRO dla psów ratowniczych i zatwierdzone przez Zarząd FCI oraz Zgromadzenie Ogólne IRO.

Zastępują wcześniej obowiązujące regulaminy psów ratowniczych IRO i FCI.

Poniższe zasady były omawiane i tworzone w języku niemieckim. Dla potrzeb tłumaczenia na inne języki oraz w przypadku wątpliwości, decydująca jest wersja niemieckojęzyczna.

Po przynajmniej 5 latach zasady egzaminowania będą oceniane, zmieniane, dopasowywane lub rozszerzane na podstawie aktualnych tendencji i wniosków płynących z ich wprowadzania.

Zmiany wymagają oficjalnego zatwierdzenia przez strony odpowiedzialne FCI oraz IRO. Poniższe zasady są obowiązujące dla wszystkich organizacji członkowskich/ związków FCI i IRO.

Są one uważane za ogólnosiatową platformę dla organizacji ratowniczych jako podstawa szkolenia psów poszukiwawczych i ratowniczych.

Test gotowości misyjnej jest zarządzany i przeprowadzany przez krajowe i międzynarodowe organizacje ratownicze.

Ze względów praktycznych w tekście będzie używane słownictwo w rodzaju męskim, ale dotyczy ono również kobiet.

Rozdział 1. Uwagi ogólne

1.1 Cel i wykonanie

Cel

Celem egzaminów psów ratowniczych jest kwalifikowanie poszczególnych psów do dalszego szkolenia ratowniczego, zgodnie z zamiarem ich wykorzystywania.

Pozytywne zaliczenie egzaminów jest dowodem na właściwe szkolenie psa, które umożliwia mu zostanie psem ratowniczym w poszczególnych dyscyplinach.

Jest ono podstawą do kontynuowania szkolenia w ramach organizacji ratowniczych.

Gotowość akcyjna

Gotowość akcyjna jest określana i uznawana przez organizacje macierzyste.

W tym celu psom i/lub przewodnikom mogą być stawiane dodatkowe wymagania, np. regularne powtarzanie specyficznych egzaminów lub testów, dodatkowa wiedza przewodnika – kursy łączności, wspinaczki, pierwszej pomocy, limity wieku dla przewodnika lub psa, egzaminy wytrzymałościowe, wymagania sprzętowe itp.

Przeprowadzanie egzaminów.

Egzaminy psów ratowniczych mogą być organizowane w ciągu całego roku. Jeśli bezpieczeństwo ludzi i zwierząt nie może być zagwarantowane, egzaminów przeprowadzać nie wolno.

Na większych imprezach, typu np. mistrzostwa kraju czy świata, ze względów logistycznych możliwe są pewne ograniczenia w stosunku do ilości uczestników i planu egzaminów.

Egzaminy psów ratowniczych mogą być przeprowadzane jako egzaminy tylko pracy węchowej lub tylko posłuszeństwa i sprawności we wszystkich dyscyplinach i klasach - zespół podchodzi wtedy tylko do jednej części egzaminu.

Egzaminy zdane tylko częściowo będą wpisywane do książeczek startowych z punktacją i oceną oraz komentarzem o zdanej części, np.:

RH-F B – zdana całość z oceną

RH-F B, N – tylko praca węchowa

RH-F B, UO – tylko posłuszeństwo i sprawność

Zaliczenie egzaminu częściowego nie uprawnia do używania tytułu psa ratowniczego danej klasy i specjalności w odniesieniu do wymagań egzaminacyjnych, pokazów, wystaw, spełnienia wymogów hodowlanych itp.

Aby uzyskać taki tytuł, trzeba zdać obie części egzaminu.

1.2 Skróty i definicje

Organizacje:

FCI – Międzynarodowa Federacja Kynologiczna

LAO – krajowa organizacja FCI (u nas Związek Kynologiczny w Polsce)

IRO – Międzynarodowa Organizacja Psów Ratowniczych (SAR)

NRO – krajowa organizacja SAR, należąca do IRO

Egzaminy:

RH-F – tropienie

RH-FL – poszukiwanie w terenie

RH-T – poszukiwanie na gruzach

RH-L – poszukiwanie w lawinie

RH-MT – mantrailing

RH-W – ratownictwo wodne

Inne:

A – klasa A

B – klasa B

V – klasa V

Rozdział 2. Organizacja egzaminów

2.1 Wymagania dla organizatora

Zgoda na przeprowadzenie egzaminów jest wydawana przez właściwą organizację nadrzędną dla organizatora (FCI lub IRO). Wyniki egzaminów są wzajemnie uznawane przez organizacje FCI i IRO.

Aby egzaminy mogły zostać przeprowadzone, musi brać w nich udział co najmniej czterech przewodników.

Wymagania

Organizator musi mieć personel, materiały i środki logistyczne wymienione w regulaminie egzaminów. Egzamin może być organizowany niezależnie lub we współpracy z inną organizacją.

Pozoranci i pomocnicy są asystentami sędziego i są zobowiązani do przestrzegania poleceń sędziego.

Pozoranci i pomocnicy, którzy nie słuchają wskazań sędziego, np. prowokują oznaczanie, muszą być zmienieni.

Podczas ćwiczenia „chodzenie przy nodze i przejście przez grupę”, w grupie mogą być użyte tylko bardzo dobrze socjalizowane psy. Psy z grupy zachowujące się niesocjalnie muszą zostać zastąpione innymi psami.

Kierownik egzaminów

Organizator musi mieć wykwalifikowanego kierownika egzaminów ze swojej lub innej organizacji. Organizuje on i nadzoruje całość prac przygotowawczych i wykonawczych egzaminów, zgodnie z przepisami. Kierownik egzaminu musi w odpowiednim czasie upewnić się, że tereny do pracy są przygotowane zgodnie z regulaminem. Ma być dostępny dla sędziego przez cały czas trwania egzaminów.

- kierownik egzaminu jest odpowiedzialny za upewnienie się, że egzamin jest zaplanowany i zgłoszony w odpowiednim terminie i w odpowiedniej formie u wszystkich zainteresowanych władz;
- kierownik egzaminu jest odpowiedzialny za wszelkie formalności. Zaleca się by pracował zgodnie z „check - listą” (listą kontrolną)
- kierownik egzaminu jest odpowiedzialny za dobór niezbędnego i wykwalifikowanego personelu.

Plan egzaminów

To przygotowany przed rozpoczęciem egzaminów program, zawierający godziny startów i czas pracy uczestników. Plan powinien być przesłany do sędziego min. 3 dni przed rozpoczęciem imprezy. Należy pamiętać, że w tej samej dyscyplinie i klasie, każdy zespół ma być oceniany przez tego samego sędziego oraz że żaden sędzia nie może pracować powyżej 9 godzin dziennie.

Protokoły egzaminacyjne

Przy dokumentowaniu i przenoszeniu wyników egzaminów należy przestrzegać wszystkich przepisów państwowych.

„Jednostki”

Sędzia może przepracować dziennie maksymalnie 36 jednostek. Przeliczenie:

Praca wężowa: klasa V – 1 jednostka,

A – 2 jednostki,

B – 3 jednostki.

Posłuszeństwo i sprawność – każdy klasa – 1 jednostka.

2.2 Wymagania dla przewodnika

Stawienie się na część egzaminu

Obowiązkiem przewodnika jest stawić się na egzamin na czas. Jeśli przewodnik nie może być punktualnie, musi o tym niezwłocznie powiadomić kierownika egzaminu. Przewodnik musi samodzielnie uzyskać informacje o ostatecznym terminie zgłoszenia się.

Każdy przewodnik podchodzący do egzaminu musi mieć ekwipunek i strój odpowiedni do zdawanego egzaminu – jego rodzaju i części.

Meldunek u sędziego

Zameldowanie się sędziemu przed pierwszym ćwiczeniem i odmeldowanie po ostatnim odbywa się w pozycji zasadniczej z psem na obroży i smyczy długości ok. 1m.

Kamizelka poszukiwawcza, szelki, kamizelka ratunkowa są dozwolone tylko wtedy, gdy są wymagane i opisane w konkretnej części regulaminu. Przewodnik musi być posłuszny poleceniom sędziego i kierownika egzaminu. Każdy przewodnik musi podejść do obu części egzaminu, niezależnie od ilości uzyskanych wcześniej punktów. Egzamin jest zakończony po ogłoszeniu wyników i otrzymaniu książeczki startowej przez przewodnika.

Wcześniejsze opuszczenie egzaminów z powodu choroby, zranienia lub innej ważnej przyczyny musi być zgłoszone kierownikowi egzaminu. Rezygnacja bez wystarczającego wytłumaczenia prowadzi do dyskwalifikacji i jest wpisywana do książeczki startowej.

Dobro zwierząt

W czasie egzaminu należy dbać o dobrostan zwierząt. Muszą być zachowane zasady bezpieczeństwa i przepisy środowiskowe kraju organizatora. Podczas trwania egzaminów niedozwolone są żadne formy przemocy. Z tego powodu, jakiegokolwiek przejawy przemocy lub brutalności w stosunku do psa będą sankcjonowane zgodnie z rozdziałem 2.6.

Odpowiedzialność

Przewodnik odpowiada za siebie i swojego psa w trakcie imprezy; za wszelkie możliwe wypadki. Właściciel psa ponosi koszty za wszelkie obrażenia osób lub zniszczenia spowodowane przez siebie lub swojego psa. Z tego powodu przewodnik powinien przed egzaminami dowód ubezpieczenia dla siebie i swojego psa.

Wszystkie instrukcje sędziego lub organizatora są dobrowolnie akceptowane przez przewodnika i wykonywane na jego własne ryzyko.

Dozwolona pomoc

W trakcie pracy węchowej dozwolone są następujące pomoce „wsparcia taktycznego” w czasie szukania:

Gwizdek – przed rozpoczęciem szukania sędziego musi być poinformowany o słyszalnych dźwiękach gwizdka; jeśli używany jest gwizdek, równoczesne komendy głosowe są pomijane.

Woda i/lub gąbka – są dozwolone w pracy węchowej za zgodą sędziego, gdy warunki zewnętrzne lub pogodowe tego wymagają, jednak nie bezpośrednio po i w trakcie oznaczania.

MT – urządzenie GPS – jeśli sędzia jest poinformowany przed startem.

Pomoce niedozwolone:

- GPS i inne urządzenia rejestrujące w trakcie pracy węchowej (u przewodnika) z wyjątkiem MT,
- przedmioty motywujące,
- jedzenie.

2.3 Wymagania dla psa

Wiek minimalny:

Klasa V – 15 miesięcy

Klasa A – 18 miesięcy

Klasa B – 20 miesięcy

Pies musi osiągnąć wymagany wiek minimalny w dniu egzaminu.

Identyfikacja psa

Psy bez tatuażu lub czipu nie mogą brać udziału w egzaminach.

Dopuszczenie do startu.

W egzaminach psów ratowniczych mogą brać udział psy niezależnie od rozmiaru, rasy czy rodowodu.

Przewodnik może zdawać tylko 1 egzamin w danym dniu i tylko z dwoma psami w czasie imprezy.

Pies może brać udział tylko w dwóch egzaminach w czasie imprezy. Kolejny egzamin można zdawać tylko, gdy poprzedni jest odbyty w całości.

Wymagania do klasy V – brak (przepisy NRO i LAO muszą być honorowane)

Wymagania do klasy A – zdana klasa V w tej samej dyscyplinie

Wymagania do klasy B – minimum 2 egzaminy w klasie A w tej samej dyscyplinie z oceną minimum dobrą (G)

L, W – minimum 1 egzamin w klasie A z oceną minimum dobrą

Wszystkie klasy mogą być powtarzane dowolną ilość razy.

Po niezaliczonym egzaminie pies może podejść do niego powtórnie po min. 5 dniach (w tej samej dyscyplinie). Po drugim zaliczeniu klasy A (z wyjątkiem L i W) z oceną min. dobrą w tej samej dyscyplinie, pies może następnego dnia podejść do klasy B w tej samej dyscyplinie, pod warunkiem spełnienia wymogu limitu wieku.

Jeden pies nie może startować z różnymi przewodnikami w trakcie imprezy.

W imprezach z rankingiem, pies musi startować w najwyższej dotychczas uzyskanej klasie w danej dyscyplinie.

Suki z cieczką mogą startować we wszystkich egzaminach, lecz muszą być trzymane z dala od innych uczestniczących psów i startują na końcu, jeśli jest to możliwe organizacyjnie.

Psy chore i podejrzane o kontuzje są wykluczone z udziału i nie mogą być doprowadzane na teren egzaminów.

Książeczka startowa

Książeczka startowa wydana przez organizację narodową jest obowiązkowa dla każdego uczestnika i musi być zarejestrowana przez FCI/LAO lub IRO-NRO. Musi być dostarczona do biura organizatora przed egzaminem. Wynik egzaminu jest wpisywany przez organizatora i sprawdzany oraz podpisywany przez sędziego.

Dyskwalifikacja wpisywana jest do książki międzynarodowym „dis” lub odpowiednią uwagą z uzasadnieniem.

Szczepienia

Wymagane zaświadczenia o wykonaniu obowiązujących w kraju organizatora szczepień muszą być przedstawione kierownikowi egzaminu przed egzaminami.

Zachowania socjalne

Sędzia obserwuje temperament psa przed rozpoczęciem i w czasie egzaminu. Sędzia jest zobowiązany przerwać egzamin, gdy pies w oczywisty sposób prezentuje zachowania nieadekwatne lub dyskwalifikujące, w szczególności zachowanie agresywne i natychmiast informuje o tym kierownika egzaminu tak, jak to opisano w rozdziale 2.6

Oczywiste zachowania nieadekwatne to:

- zachowania agresywne skierowane do ludzi lub innych psów;
- opuszczenie przewodnika lub terenu pracy.

Posłuszeństwo psa

Jeśli pies okazuje niewielkie posłuszeństwo, np. jest poza kontrolą przewodnika, sędzia daje przewodnikowi 3 szanse na przywołanie psa. Sędzia ma prawo przerwać pracę, gdy wyraźnie widać, że pies nie jest do niej wystarczająco przygotowany, pokazuje niewystarczającą chęć do pracy, w sposób oczywisty jest poza kontrolą przewodnika lub gdy zauważalne są wyraźne fizyczne ograniczenia.

Sprzęt

Kamizelka poszukiwawcza jest dozwolona z wyjątkiem gruzów. Lampki i/lub dzwonki są dozwolone. Jednak chodzi tu o migające światełka lub oświetlacze chemiczne, które pozwalają przewodnikowi widzieć psa, a nie latarki czy reflektorki na psie, które ułatwiałyby mu orientację w terenie.

Może być używana zwyczajna obroża, niesterowalna. Albo pies ma ją na sobie albo przewodnik nosi ją ze sobą. Obrożę medyczne (przeciwpasożytnicze) są dozwolone, jeśli są luźno założone.

RH-W – Pies musi mieć kamizelkę do pracy w wodzie lub ratunkową z wygodnym uchwytem.

Kamizelki poszukiwawcze nie są dozwolone.

2.4 Infrastruktura

Ogólnie

Wszystkie szczegóły dotyczące przeszkód pod kątem materiałów, konstrukcji i wymiarów są podane w załączniku - szkicach. By przeprowadzić egzamin, potrzebny jest odpowiedni teren, zgodny ze wszystkimi zapisami regulaminu.

Decyzja o wejściu na teren do pracy wędrowej należy do organizatora i sędziego.

Bezpieczeństwo

Tereny pracy i przeszkody muszą być zgodne z przepisami BHP oraz przepisami danego kraju, w celu unikania wypadków. Sędzia może odmówić użycia terenu lub przeszkód, jeśli stwierdzi zagrożenie dla przewodnika lub psa.

Pomocnicy

Pomocnicy pozostają neutralni w czasie pracy psa, by go nie rozpraszać.

2.4.1 Teren dla części „Posłuszeństwo i Sprawność”

Sędzia może odrzucić teren lub przeszkody, jeśli uzna je za niezgodne z regulaminem.

F, FL, T, MT – konieczne jest zapewnienie terenu odpowiedniej wielkości.

L – płaski, częściowo lub całkowicie wyratrakowany lub wyrównany śnieżny teren odpowiedniej wielkości

Znaczniki

Należy oznaczyć miejsca zgodnie z opisami lub szkicami do konkretnych ćwiczeń. Układ przeszkód i ćwiczeń zależy od sędziego, który dostosowuje je do lokalnych warunków. Jest to istotne szczególnie dla „warowania z rozpraszaniem”, „przejścia przez grupę” i „sterowania na odległość”.

W porozumieniu z sędzią należy oznaczyć pozycje początkowe dla odnośnych ćwiczeń.

Gdy jest mowa o krokach, należy przyjąć: 1 krok = 0,7 m.

Grupa ludzi – szkic 10.2

Do tego ćwiczenia dobrze jest zaznaczyć 2 koła o średnicy 4 i 5 metrów. Grupa przemieszcza się po wewnętrznym kole, przewodnik po zewnętrznym. Odległość między przewodnikiem a grupą będzie 0,5 metra. Grupa musi zawierać 4 osoby, w tym 2 osoby z psami na smyczy (pies i suka). Grupa porusza się zgodnie z ruchem wskazówek zegara, rusza i zatrzymuje się na polecenie sędziego lub kierownika egzaminu.

Warowanie z rozpraszaniem – szkic 10.1

Zaznaczone 2 miejsca w jednej linii dla psa i suki. Odległość między warującym psem a przeszkodami musi być min. 10 metrów, między miejscówkami dla psa i suki min. 6 m.

Noszenie i przekazywanie psa – szkic 10.5 dla V i 10.6 dla A, B

- 1 stolik lub podwyższenie;
- 1 zaznaczone miejsce do przekazania psa;
- 1 zaznaczone miejsce do zakończenia ćwiczenia.

Aport – przedmiot użytkowy maksymalnie w rozmiarze buta z następujących materiałów: drewno, skóra, lekki metal, tekstylia, plastik lub ich kombinacja.

Zabawki, gryzaki jutowe i inne podobne rzeczy nie są uznawane za przedmioty użytkowe. Nie wolno też używać przedmiotów specjalnie przygotowanych (zwinęte rękawiczki lub inne przedmioty zrobione/wypchane).

Nieprzyjemne podłoże – szkic 20.1

Na obszarze ok. 3x3 m znajduje się szorstki materiał budowlany. Musi to być podłoże wyraźnie nieprzyjemne do poruszania się, a materiały muszą być niestabilne i różnorodne.

Stabilna kładka – szkic 20.2

Podwyższona sztywne drewniana kładka złożona z 2 stabilnych podpór oraz umocowanej deski o długości 4m i szer. 30 cm

Sterowanie L – szkic 20.3 i 20.4

- 1 znacznik na miejscu startu;
- V – 2 plecaki w odległości 40 m od siebie i od startu;
- A, B - 3 plecaki w odległości 40 m od siebie i od startu, zaznaczony punkt w środku;
- małe szkice do losowania kolejności (B).

Sterowne F, FL, T – szkic 20.5

Stoliki o wysokości 60 cm, blaty o wymiarach 1x1m. Powłoki antypoślizgowe są dozwolone. Stoliki nie mogą być owinięte lub oznakowane.

- znacznik w punkcie startu;
- szkice do losowania (B).

Niestabilna kładka – szkic 20.6

Zbudowana jest z dwóch identycznych dużych beczek o średnicy 40 cm i deski o dł. 4 m i szer. 30 cm. Deska musi mieć możliwość przesuwania się w zakresie ok. 20 cm. Podobne konstrukcje o podanych wymiarach i ruchomości są dozwolone.

Drabina – szkic 20.7

Długość 4 m, szczeble szerokości 5 cm w rozstawie 30 cm (liczone między środkami szczebli), 14 szczebli, 2 podpórki na początku i końcu drabiny, wysokość ok. 50 cm; podejście – rampa o długości 120 cm, szerokości 50 cm, dozwolone poprzeczne listewki jako pomoc do wejścia. Rampa powinna być solidnie zbudowana i stabilnie połączona z drabiną.

Tunel – szkic 20.8

Sztywne wejście o średnicy 50 cm, długości 3 m, dalej rękaw z miękkiego materiału o długości 3m.

Huśtawka (kładka na łańcuchach) – szkic 20.9

- 1 drewniana deska o długości ok.3m, szer. ok.30 cm;
- konstrukcja podtrzymująca na początku i na końcu z mechanizmem do umocowania kładki;
- wysokość od ziemi - 40 cm;
- wejście i zejście – 2 drewniane kładki długości 1,5 m, szer. – 0,3 m, wysokość w najwyższym punkcie 35 cm, dozwolone poprzeczki.

Przeszkoda składa się z 2 stelaży i kładki przymocowanej do nich na linach lub łańcuchach oraz dwóch podestów wejścia i zejścia. Kładka ma być przymocowana w sposób umożliwiający swobodne bujanie. Konstrukcje o podobnych wymiarach i ruchomości wzdłuż i na boki są dozwolone.

2.4.2 Teren do pracy węchowej**F**

Jeśli jest więcej uczestników, ślady będą losowane. Ślad dla klasy B musi być wyraźnie trudniejszy, mieć wyraźne utrudnienia na przebiegu, np. zmianę podłoża, rowy, przekraczać ścieżki i/lub drogi itp. Położenie śladu musi być naszkicowane w odpowiedni i szczegółowy sposób i dostępne dla sędziego (np. GPS, szkice śladów). Drobne łuki, odchylenia trasy nie oznaczają zmiany kierunku; zmiana kierunku ma być zrobiona w sposób konkretny.

Przedmiot identyfikacyjny

Jeden dobrze nasączony zapachem przedmiot użytkowy, który nie powinien wyróżniać się kolorem od podłoża i kładziony jest w sposób niewidoczny dla przewodnika.

Przedmioty

Dobrze nasączone zapachem przedmioty użytkowe. Maksymalnie w rozmiarze tenisówki, zrobione z różnych materiałów, ich kolor nie może się wyróżniać w otoczeniu. Deptacz kładzie przedmioty w trakcie układania śladu, bez zatrzymywania się.

T

Teren jest zauważalnie ograniczony lub jego granice są wyraźnie zaznaczone. Organizator musi przygotować kryjówki w porozumieniu z sędzią, w sposób zapewniający bezpieczeństwo.

T - V, A- teren do przeszukania jest widoczny dla przewodnika

T - A, B – dozwolone są rozproszenia, np. dymiące źródło ognia, hałasy silników, młotów, pojazdów lub podobne. Rozproszenia powinny być uzgodnione z sędzią.

L

W sposób szczególny należy zadbać o bezpieczne kryjówki w śniegu. Pole śniegowe może być częściowo lub całkowicie wyratrakowane i/lub pocięte śladami nart. Teren powinien być widocznie oznakowany flagami (traserami) dla lepszego bezpieczeństwa i ograniczenia obszaru do przeszukania. Kryjówki mogą być użyte powtórnie. Kryjówki nieużywane muszą pozostawać otwarte.

Lokalizacja detektora lawinowego

Detektor ukryty jest w oznakowanym terenie 20x20 m, na głębokości 30 cm dla A i 50 cm dla klasy B.

MT

Można wykorzystać każdy teren. Wybór terenu należy do kierownika egzaminu. Ślad ma być narysowany całkowicie przy pomocy GPS lub mapy. Dla każdego psa ma być ułożony osobny ślad na oddzielnym terenie. Ścieżka śladu powinna być tak naturalna jak to możliwe, dostosowana do terenu i powinna zawierać zmianę podłoża. Teren może być w okolicy wiejskiej, jak lasy, łąki, pola lub w spokojnej, mało ruchliwej okolicy zurbanizowanej i zawierać przejścia przez ścieżki lub ulice. Ułożony ślad, przed rozpoczęciem szukania, powinien być poprzecinany przez ślady postronnych osób, przynajmniej w okolicy miejskiej. Sędzia może wymagać, by ten warunek został spełniony. Z końca ścieżki deptacza zabiera pojazd i odwozi go na to samo miejsce przed rozpoczęciem egzaminu. Pojazd z deptaczem nie może przeciąć ułożonego śladu.

Przedmioty zapachowe do MT

Używane są tylko przedmioty dobrze nasączone zapachem deptacza. Przed położeniem ścieżki muszą być trzymane przez deptacza min. 1 godzinę blisko przy ciele lub w kieszeni spodni. Bezpośrednio przed układaniem śladu, deptacz wkłada przedmiot do nieużywanej, plastikowej torebki i zamyka ją (plombuje). Dodatkowo torebka jest wkładana do szklanego pojemnika z zakręcanym wieczkiem. Zamknięty i opisany pojemnik jest dostarczany kierownikowi egzaminu. Przed rozpoczęciem pracy przedmiot w pojemniku jest wręczany przewodnikowi. Kierunek śladu ma być nieznany.

2.4.3 Pozoranci

Pozoranci są asystentami sędziego. W kryjówkach powinni pozostawać cicho i nie wolno im pomagać przewodnikowi i/lub psu w żadnym czasie i w żaden sposób. Szczególnie zabronione jest udzielanie pomocy psu w czasie oznaczania.

W nieużywanych kryjówkach nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów (koców, plecaków itp.)

FL

Odzież pozoranta nie powinna być kontrastowa w stosunku do otoczenia, nie może zawierać elementów jaskrawych czy odblaskowych.

Pozoranci zajmują swoje pozycje we wskazanych miejscach na polecenie sędziego. Nie mogą być bliżej niż 20 m od siebie. Do kryjówek idą sami, zgodnie ze wskazówkami sędziego. Muszą leżeć lub

siedzieć. Muszą być na miejscach 10 minut przed wypuszczeniem psa. Nie mogą być całkowicie przykryci plandekami, kocami lub podobnymi rzeczami - pies ma mieć możliwość kontaktu fizycznego i wzrokowego. Na polecenie sędziego pozorant musi jak najszybciej po odnalezieniu opuścić kryjówkę, zabierając wszystkie rzeczy. Miejsce ukrycia może być zmieniane po każdym psie. Kryjówek można używać wielokrotnie.

T

Pozoranci mają być na miejscach 10 minut przed wypuszczeniem psa. Nie mogą być hermetycznie zamknięci, szczególnie należy pamiętać o trujących gazach w kryjówkach. Odległość między pozorantami to minimum 10 m, a kryjówki muszą być wybrane w sposób pozwalający na konkretną i wyraźną informację. Kryjówek można używać wielokrotnie, ale jeśli używa się tych samych kryjówek, należy wykluczyć możliwość fałszywych wskazań, pozostawiając nieużywane otwarte.

L

Pozoranci nie biorą udziału w przygotowywaniu kryjówek.

T, L

Pies może nie mieć wzrokowego i/lub fizycznego kontaktu z pozorantem (A, B). Nakrycie powinno być jak najmniej rzucające się w oczy.

MT

Deptacz nie może przebywać w terenie śladu przez ostatnie 14 dni. Deptacz musi przestrzegać opisanych wytycznych co do trasy, iść normalnym krokiem i tempem, z określonego punktu startu. Startuje z wyraźnego miejsca (pojazd, przystanek, front budynku, skrzyżowanie, ławka itp.). Po krótkim postoju w punkcie startu idzie normalnym krokiem we wskazanym kierunku. Deptacz musi dać sędziemu lub kierownikowi egzaminu właściwy plan ze wszystkim niezbędnymi informacjami, jak charakterystyczne punkty na trasie. Jeżeli to konieczne, trasa musi być zarejestrowana w GPS. Deptacz może być osobą znaną psu, ale nie członkiem rodziny przewodnika. Po ułożeniu ścieżki nie może się do niej zbliżyć na 2,5 km. Deptacz może mieć ze sobą jedzenie lub zabawkę. Przynajmniej 15 minut przed rozpoczęciem egzaminu deptacz jest dostarczany na koniec ścieżki w zamkniętym pojeździe (zamknięte okna, wyłączona klimatyzacja) drogą okrężną, bez przecinania ścieżki śladu. Osoba odnaleziona pozostaje pasywna, siedzi, leży lub stoi na końcu śladu. Dodatkowo, osoby znajdujące się blisko końca śladu powinny być w odległości min. 5 m od tej właściwej.

2.5 Sędziowie

2.5.1 Upoważnienie

Egzaminy mogą być sędziowane tylko przez kompetentnego sędziego, certyfikowanego przez organizację nadrzędną gospodarza (FCI lub IRO). Obowiązują regulacje dotyczące sędziów organizacji nadrzędnej.

2.5.2 Ogólnie

Decyzja sędziego jest ostateczna, protest jest możliwy tylko w przypadku złamania przepisów. W przypadku nieprzewidzianych wydarzeń, sędzia ma wolną rękę i może powtórzyć ćwiczenie lub dyscyplinę, jednak przewodnik nie może żądać powtórzenia ćwiczenia. Sędzia nie może oceniać psów, których jest właścicielem, ma je na wychowaniu lub utrzymuje. Obecny sędzia jest odpowiedzialny za sprawdzenie przed rozpoczęciem egzaminu wszystkiego, co jest w zakresie jego obowiązków – szczególnie przygotowania terenów i, jeśli to konieczne, wprowadzenia poprawek we współpracy z kierownikiem egzaminu. Jeśli poprawki nie są możliwe, sędzia samodzielnie podejmuje decyzję o zgodzie na przeprowadzenie egzaminów.

Sędzia jest wyposażony w niezbędny ubiór ochronny do pracy, szczególnie kask i bezpieczne obuwie na gruzach.

2.6 Ostrzeżenie/Przerwanie pracy/Dyskwalifikacja

Ostrzeżenie, przerwanie pracy lub dyskwalifikacja wydane przez sędziego muszą być ogłoszone ustnie przewodnikowi i natychmiast następują sankcje.

2.6.1 Ostrzeżenie

Przyczyny:

- niestosowanie się do poleceń sędziego;
- niedozwolona pomoc lub dotykane psa w czasie pracy wędchowej lub posłuszeństwa i sprawności, z wyjątkiem nagradzania;
- niesportowe zachowanie;
- zaniechanie wykonania ćwiczenia lub jego części;

Pierwsze ostrzeżenie powoduje odjęcie 5 punktów, drugie - przerwanie zdawanej aktualnie części egzaminu.

2.6.2 Przerwanie

Jeśli dana część egzaminu zostanie karnie przerwana przez sędziego, jest ona uznana za niezdaną.

Uzyskane punkty są zaliczane po obligatoryjnym odjęciu dodatkowych punktów karnych: 61 punktów za pracę wędchową i 31 za posłuszeństwo i sprawność, a uczestnik przystępuje do kolejnej części egzaminu według planu.

Przyczyny:

- opuszczenie przez psa terenu egzaminów i brak reakcji na 3 próby przywołania przez przewodnika,
- niewykonanie przez psa komendy po trzecim poleceniu przewodnika,
- słabe przygotowanie,
- brak chęci do pracy,
- lęk na strzały,
- wady temperamentu,
- wyraźne ograniczenia fizyczne psa i/lub przewodnika,
- drugie ostrzeżenie,
- motywowanie jedzeniem lub przedmiotami w trakcie pracy,
- druga fałszywa informacja.

2.6.3 Dyskwalifikacja

Przyczyny:

- niesportowe zachowanie przewodnika przed, w czasie lub po teście,
- używanie siłowych pomocy szkoleniowych na terenie egzaminów i w pobliżu,
- agresywne zachowanie psa w stosunku do ludzi i/lub zwierząt,
- zranienie pozoranta,
- opuszczenie egzaminów bez podania przyczyny.

Dyskwalifikacja prowadzi do natychmiastowego przerwania egzaminu. Punktacja za egzamin – 0.

Dyskwalifikacja wpisywana jest z uzasadnieniem do książeczki startowej i listy wyników. Sędzia sporządza pisemny raport, przesyłany do IRO lub odpowiedniej organizacji FCI. Ewentualne dalsze postępowanie jest w rękach tych organizacji. Dozwolone jest profilaktyczne zawieszenie zespołu przez IRO, NRO lub LAO do czasu zakończenia postępowania.

2.7 Sankcje i protesty

Protest

Może być zgłoszony tylko w przypadku złamania przepisów, a nie w stosunku do decyzji sędziego. Przewodnik, który chce złożyć protest, ma taką możliwość tego samego dnia do pół godziny od zakończenia pracy sędziego (zejście z terenu ostatniego psa) – należy zgłosić umotywowany protest pisemnie do kierownika egzaminu wraz z kaucją w wysokości 300 euro.

Jeśli protest nie zostanie uznany, kaucja pozostaje w organizacji gospodarza.

Rozpatrzenie protestu

Protest jest rozpatrywany przez kierownika egzaminu i przeprowadzającego egzamin sędziego.

W razie braku porozumienia, sprawa przekazywana jest do organizacji nadrzędnej organizatora, która podejmuje ostateczną decyzję.

W imprezach wyższej rangi, tryb postępowania powinien być wcześniej określony i dostępny.

Rozpatrzenie sprzeciwu powinno nastąpić natychmiast po uzyskaniu o nim informacji.

Można przepytwać świadków.

Rozpatrzenie protestu jest ostateczną decyzją.

Rozdział 3. Wykonanie i ocena egzaminu.

3.1 Ogólne zasady

Ocena egzaminu jest przeprowadzana zgodnie z zasadami podanymi w regulaminie i zapisywana jako punktacja i ocena. Ocena i odpowiednia punktacja muszą odzwierciedlać wykonanie ćwiczeń. W imprezach z rankingiem wynik pracy wędrowej jest decydujący. W ostatecznym wyniku podaje się tylko całkowite punkty. To jednak nie znaczy, że nie można przyznawać punktów częściowych za poszczególne ćwiczenia. Jeśli suma punktów nie jest całkowita, należy ją zaokrąglić w górę lub w dół, zależnie od ogólnego wrażenia pracy zespołu w danej części egzaminu.

Egzamin jest uznawany za zdany, jeśli pies uzyska minimum 70% punktów możliwych do zdobycia w każdej części.

Należy wziąć pod uwagę, że jeśli błędy powtarzane są w ciągu całej pracy (np. krzywy siad przy pozycji zasadniczej), to nie trzeba ich mocno punktować w każdym ćwiczeniu. Należy wziąć taki błąd pod uwagę przy ocenianiu ogólnego wrażenia.

Zasadniczo obowiązują wszystkie reguły z rozdziału 3., a także dodatkowe wyszczególnione kryteria, dotyczące wykonania i oceny, wymienione w odpowiednich dyscyplinach i klasach.

3.2 Klucz oceniania i punktacji

	Doskonała		Bardzo dobra		Dobra		Dostateczna		Niedostateczna	
	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min
	100%	96%	95%	90%	89%	80%	79%	70%	69%	
5	5,0	5,0	4,5	4,5	4,0	4,0	3,5	3,5	3,0	
10	10,0	10,0	9,5	9,0	8,5	8,0	7,5	7,0	6,5	
15	15,0	14,5	14,0	13,5	13,0	12,0	11,5	10,5	10,0	
20	20,0	19,5	19,0	18,0	17,5	16,0	15,5	14,0	13,5	
30	30,0	29,0	28,5	27,0	26,5	24,0	23,5	21,0	20,5	
40	40,0	38,5	38,0	36,0	35,5	32,0	31,5	28,0	27,5	
50	50,0	48,0	47,5	45,0	44,5	40,0	39,5	35,0	34,5	0%
60	60,0	57,5	57,0	54,0	53,5	48,0	47,5	42,0	41,5	
70	70,0	67,0	66,5	63,0	62,5	56,0	55,5	49,0	48,5	
80	80,0	76,5	76,0	72,0	71,5	64,0	63,5	56,0	55,5	
100	100	96,0	95,5	90,0	89,5	80,0	79,5	70,0	69,0	
200	200	191,0	190,5	180,0	179,5	160,0	159,5	140,0	139,0	
300	300	286,0	285,5	270,0	269,5	240,0	239,5	210,0	209,0	

3.3 Posłuszeństwo i sprawność

3.3.1 Ocena przewodnika i psa

Przewodnik:

- zachowanie przewodnika,
- praca zespołowa,
- pod uwagę brana jest również sportowa postawa przewodnika.

Postawa rozkroczna przewodnika jest generalnie błędna i obniża ocenę danego ćwiczenia.

Pies – chęć do pracy, prowadzenie, sterowność, ruchliwość, sprawność, wytrzymałość i wrażenie ogólne, a także brak reakcji na strzały (oprócz L i W).

Komendy

Wybór komend (głosowe, optyczne) należy do przewodnika, jednak muszą być one krótkie. Imię psa jest uważane za komendę głosową.

Jeśli pies potrzebuje powtórzenia komendy głosowej i/lub optycznej, by wykonać ćwiczenie lub jego część, obniża to ocenę o dwa stopnie.

Jeśli pies odmówi wykonania ćwiczenia na przyrządzie lub na placu, otrzymuje 0 punktów.

Powtórzenie przeszkody lub ćwiczenia jest niedozwolone.

Jeśli pies wymaga trzeciej komendy głosowej i/lub optycznej, by wykonać ćwiczenie, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

Jeśli pies nie wykona polecenia po trzeciej komendzie, ćwiczenie jest przerywane i oceniane na 0 punktów.

Między kolejnymi komendami należy zachować 3-sekundowe przerwy.

Decyzją przewodnika jest użycie jednego rodzaju komendy; jeśli używa obu, powinny być wydane jednocześnie. Zachowanie psa niezgodne z komendą obniża odpowiednio ocenę.

Brak użycia komendy głosowej/optycznej nie wpływa negatywnie na ocenę.

Pomoc

Dodatkowe komendy głosowe/optyczne lub pomoc ciałem, a także inne ukryte pomoce odpowiednio obniżają ocenę.

Ćwiczenia na i bez smyczy

Pies powinien pracować w naturalnym tempie. Idzie przy przewodniku na wysokości jego kolana, uważnie, blisko i prosto. Kiedy przewodnik się zatrzymuje, pies natychmiast siada prosto i blisko.

Pozycje

Po wydaniu komendy głosowej/optycznej pies musi przyjąć zadaną pozycję szybko, bez wahania, prosto i uważnie.

Zwrot w tył i pozycja zasadnicza

Zwrot w tył wykonywany jest przez przewodnika w lewo, o 180° w miejscu. Pies może go wykonać na dwa sposoby:

- przejście w prawo za przewodnikiem,
- zwrot w lewo o 180° w miejscu.

Do pozycji zasadniczej pies przechodzi przed przewodnikiem lub blisko za nim.

Przywołanie - Do mnie

Pies ma przychodzić na zawołanie szybko i radośnie, usiąść blisko i prosto przed przewodnikiem i po 3-sekundowej przerwie, na komendę przewodnika, przyjąć pozycję przy jego lewej nodze – pozycja zasadnicza.

Drabina, kładka i huśtawka

Błędy prowadzące do utraty punktów to m. in.:

- wejście niepewne lub ze zbyt dużym pobudzeniem,
- niepewność, niepokój, niekonsekwencja przy przechodzeniu,
- przyjmowanie pozycji z ociąganiem,
- nieosiągnięcie końca przeszkody.

Powtarzane błędy

Drobne błędy w czasie całej pracy, np. krzywy siad przy nodze, nie powinny być ostro oceniane przy każdym ćwiczeniu, ale wzięte pod uwagę przy ocenie końcowej jako wrażenie ogólne.

3.3.2 Losowanie i kolejność ćwiczeń

V

W klasie V nie ma losowania kolejności ćwiczeń w posłuszeństwie i sprawności, są one wykonywane w kolejności podanej w regulaminie.

L-V

Kolejność w ćwiczeniu „sterowanie na odległość” zależy od przewodnika.

A, B

Kolejność ćwiczeń jest losowana przed rozpoczęciem egzaminu i jest taka sama dla wszystkich uczestników.

„Chodzenie przy nodze” wykonywane jest jako pierwsze ćwiczenie, a „warowanie z rozpraszaniem” jako ostatnie. Wszystkie ćwiczenia sprawności są zintegrowane jako blok w jednym losie. Sędzia określa kolejność ćwiczeń ze sprawności w bloku. Losowanie obejmuje więc:

- kontrolę na odległość,
- aportowanie na płaskim,
- noszenie i przekazywanie,
- sterowanie na odległość,
- blok sprawnościowy (drabina, kładka lub huśtawka, tunel)

Zmiana pozycji (klasa B), sterowanie (klasa B)

Kolejność pozycji i stolików jest losowana.

3.3.3 Rozpoczęcie i zakończenie ćwiczenia

Wykonanie

Każde ćwiczenie z posłuszeństwa i sprawności zaczyna się i kończy przyjęciem pozycji zasadniczej na polecenie sędziego. W pozycji zasadniczej pies siedzi blisko i prosto, po lewej stronie przewodnika, ramię psa znajduje się blisko kolana przewodnika. Nieprzestrzeganie tych wytycznych skutkuje obniżeniem oceny.

Jeśli przewodnik opuści swoją pozycję w czasie ćwiczenia bez pozwolenia sędziego lub gdy ćwiczenie na to nie pozwala, ocena jest stosownie obniżana.

Pies musi wykonywać ćwiczenia szybko i radośnie. Pies musi wykonać każdą pozycję zasadniczą na początku ćwiczenia i przy każdym zatrzymaniu przewodnika samodzielnie, bez komendy.

W sprawności wszystkie ćwiczenia zaczynają się pozycją zasadniczą w odległości ok. 2 kroków przed przeszkodą i kończą pozycją zasadniczą za przeszkodą, chyba że w opisie ćwiczenia jest inaczej.

Krótkie nagradzanie psa po zakończeniu ćwiczenia jest dozwolone.

Przejście do pozycji zasadniczej z pozycji „do mnie” może być zrobione blisko za lub przed przewodnikiem.

3.3.4 Ocena reakcji na strzał

W trakcie egzaminu z posłuszeństwa i sprawności oddawane są 2 strzały z pistoletu alarmowego 6mm.

Strzały oddawane są podczas pierwszego ćwiczenia, czyli „chodzenia przy nodze” (drugi pies wykonuje wtedy „warowanie z rozpraszaniem”), na polecenie sędziego, w odstępie 3-5 sekund. Strzały mają być oddawane do góry.

Ocena

Pies musi się zachowywać obojętnie.

Jeśli podczas strzelania przy „warowaniu z rozpraszaniem”, pies wstanie, usiądzie lub odejdzie na maks. 3 metry, odejmowana jest część punktów.

Jeśli pies reaguje po strzale agresywnie, traktuje się to jako częściowy błąd, pod warunkiem, że przewodnik ma nadal kontrolę nad psem.

Maksimum punktów może otrzymać tylko pies całkowicie obojętny na strzały.

Do decyzji sędziego należy powtórzenie oceny reakcji na strzały poza strefą dla „Posłuszeństwa i sprawności”.

Jeśli pies okazuje lęk na strzały, ta część egzaminu jest przerywana.

3.3.5 Chodzenie na i bez smyczy

Wykonanie

Polecenie do rozpoczęcia ćwiczenia wydaje sędzia. Pozostałe elementy, jak zwroty, zatrzymania, zmiany tempa itd., są wykonywane bez wskazówek sędziego czy kierownika egzaminu.

Na początku zespół idzie 50 kroków prosto linią środkową, normalnym tempem, bez zatrzymywania się; w tym czasie oddawane są strzały. Po zwrocie w tył i 10-15 krokach w normalnym tempie, zespół prezentuje po minimum 10 kroków w tempie szybkim i wolnym.

Zmiana tempa z biegu do wolnego musi być wykonana bez kroków pośrednich. Zmiany tempa muszą być wyraźnie rozpoznawalne w chodach psa i przewodnika.

Potem zespół robi kilka kroków normalnym tempem i wykonuje pierwszy zwrot, 20-25 kroków, drugi zwrot – 25 – 30 kroków, zwrot w tył, kolejne 10 - 15 kroków i zatrzymanie w pozycji zasadniczej.

Następnie kolejne 10 – 15 kroków, zwrot, 20 – 25 kroków normalnym tempem i wraca na początek linii środkowej, gdzie przyjmuje pozycję zasadniczą.

L, W – w tych dyscyplinach nie ma strzelania.

Ocena

Wyprowadzanie, odchodzenie na boki, zostawanie w tyle, wolne siadanie, z wahaniem, napinanie smyczy, zachowanie uległe psa, a także dodatkowe komendy głosowe i/lub optyczne i pomoc ciałem odpowiednio obniżają ocenę.

W ćwiczeniu „chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę” praca wewnątrz grupy stanowi $\frac{1}{3}$ punktów za całe ćwiczenie.

3.3.6 Przejście przez grupę ludzi

Klasa V – pies jest na smyczy

Klasa A, B - pies jest bez smyczy

Wykonanie

Przed wejściem przewodnika do grupy, grupa zatrzymuje się na polecenie sędziego.

Z pozycji zasadniczej zespół idzie normalnym krokiem przeciwnie do ruchu wskazówek zegara dookoła koła z ludzi, w dość bliskiej odległości tak, by zdający pies spotkał każdego psa z grupy.

Zespół zatrzymuje się raz, grupa w tym czasie kontynuuje marsz tak, by minęła go przynajmniej jedna osoba i obydwa psy z grupy.

Na polecenie sędziego grupa się zatrzymuje. Wtedy przewodnik normalnym tempem przechodzi ze swoim psem przez grupę zgodnie ze schematem i obchodzi jedną osobę z lewej strony i jedną z prawej (robi „ósemkę”). Obchodzić należy zawsze osoby z psami. Następnie przewodnik zatrzymuje się wewnątrz grupy, a grupa znów zaczyna się poruszać. Wtedy przewodnik opuszcza grupę i kończy ćwiczenie.

Klasa V

Po zakończeniu ćwiczenia „przejsie przez grupę” odpina się psu smycz – pozostałe ćwiczenia wykonywane są bez smyczy.

Ocena

W grupie pies musi zachowywać się w socjalny sposób.

Utrata koncentracji, a także dodatkowe komendy głosowe lub optyczne odpowiednio obniżają ocenę.

Jeśli pies wykazuje agresję i atakuje psy z grupy, powinien być zdyskwalifikowany.

3.3.7 Warowanie z przywołaniem**Wykonanie**

Z pozycji zasadniczej, przewodnik z psem bez smyczy idzie prosto przed siebie. Po 10-15 krokach, na komendę głosową i/lub optyczną, pies musi się położyć w kierunku ruchu, bez odwracania się przewodnika i przerywania marszu. Po kolejnych ok. 30 krokach przed siebie, przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa, który spokojnie leży. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą głosową lub optyczną. Pies powinien przybiec z radością i w szybkim tempie i usiąść blisko przed przewodnikiem. Na komendę głosową pies musi przyjąć pozycję zasadniczą.

Ocena

Błędy w wykonaniu, wolne warowanie, niespokojne leżenie, wolne przybieganie, błędy przy siadaniu i zakończeniu ćwiczenia, a także dodatkowe komendy lub pomoc ciałem odpowiednio obniżają ocenę.

3.3.8 Zmiana pozycji**Wykonanie**

10 m od stolika przewodnik z psem przyjmują pozycję zasadniczą. Z tego miejsca przewodnik wysyła psa na stolik na komendę głosową/optyczną. Pies musi wskoczyć bez wahania na stolik i pozostać tam stojąc.

Na polecenie sędziego należy zademonstrować następujące pozycje – „siad”, „waruj”, „stój”.

Na koniec ćwiczenia pies jest przywoływany do przewodnika na polecenie sędziego i ma usiąść przed przewodnikiem, a po następnej komendzie głosowej przyjąć pozycję zasadniczą.

MT B, W B

Pies musi zaprezentować dalsze pozycje w wylosowanej kolejności na polecenie sędziego.

Ocena

Wahanie przy wskakiwaniu, wolne przywołanie, błędy w siadaniu i zakończeniu ćwiczenia, a także dodatkowe komendy lub pomoc ciałem przez przewodnika odpowiednio obniżają ocenę.

Pozycje niewykonane obniżają ocenę zgodnie z opisem przy poszczególnych klasach.

3.3.9 Aportowanie na płaskim

Przedmioty są dostarczane przez organizatora imprezy zgodnie z wytycznymi rozdziału 2.4.1.

Klasa A – przewodnik wybiera przedmiot z dostarczonych przez organizatora.

Klasa B - sędzia wybiera przedmiot na początku imprezy, ten sam dla wszystkich uczestników.

Wykonanie

Przewodnik z psem bez smyczy odbiera przedmiot krótko przed ćwiczeniem w wyznaczonym miejscu, blisko miejsca startu i zwraca go tam po ćwiczeniu.

Z pozycji zasadniczej przewodnik rzuca przedmiot na odległość ok. 10 kroków. Komenda głosowa do przyniesienia może być wydana dopiero, gdy przedmiot przestanie się ruszać. Pies siedzący bez smyczy blisko przewodnika musi szybko pobiec w kierunku przedmiotu na 1 komendę głosową lub

optyczną, natychmiast go podnieść i wrócić prosto do przewodnika w tym samym tempie. Pies musi usiąść blisko przed przewodnikiem i trzymać przedmiot do momentu, aż przewodnik, po krótkiej pauzie, wyda mu komendę głosową do oddania. Na kolejną komendę głosową pies przyjmuje pozycję zasadniczą.

Przewodnik nie może opuścić swojego miejsca podczas całego ćwiczenia.

Ocena

Błędami, prowadzącymi do obniżenia punktacji są m. in.:

- bieganie wolne i nie najkrótszą drogą do przedmiotu;
- błędy podczas podejmowania przedmiotu;
- wolny i niebezpośredni powrót;
- upuszczenie przedmiotu;
- zabawa lub gryzienie przedmiotu.

Rzucenie przedmiotu za blisko lub za daleko i jakakolwiek pomoc przewodnika obniżają odpowiednio ocenę.

Jeśli przewodnik zmieni swoje miejsce – otrzymuje 0 punktów.

Jeśli pies nie zaaportuje przedmiotu – otrzymuje 0 punktów.

3.3.10 Noszenie i przekazywanie psa

Wykonanie

Do ćwiczenia potrzebny jest pomocnik.

Z pozycji zasadniczej pies na komendę głosową i/lub optyczną wskakuje na stolik, skąd przewodnik bierze go na ręce, niesie 10 kroków przed siebie i przekazuje pomocnikowi.

Podczas noszenia ogon psa musi być swobodny.

Przewodnik powinien być w stanie nieść swojego psa.

Jeśli przewodnik nie jest w stanie nieść swojego psa, podniesienie ze stolika, noszenie i przekazywanie psa wykonuje pomocnik.

Przewodnik idzie obok niego do miejsca przekazywania i tu następuje druga część ćwiczenia.

Klasa V

Po przejściu, pomocnik niesie psa 10 kroków prosto z głową psa zwróconą w stronę przewodnika, który idzie obok. Przewodnik może mówić do psa. Po postawieniu psa przez pomocnika, przewodnik kończy ćwiczenie pozycją zasadniczą.

Klasa A, B

Po przejściu psa, pomocnik idzie prosto dalsze 10 kroków i stawia psa na ziemi; w tym czasie przewodnik zatrzymuje się i pozostaje w miejscu. Pies musi pozostać w miejscu do czasu, aż przewodnik, na polecenie sędziego, zawoła go komendą głosową. Pies musi przybiec szybko i radośnie i usiąść blisko przed przewodnikiem. Na komendę głosową pies przyjmuje pozycję zasadniczą.

Ocena

Jeśli pies nie współpracuje, jest niespokojny podczas noszenia, warczy lekko lub broni się, kiedy jest podnoszony lub stawiany na ziemi, ocena jest odpowiednio obniżana.

Jeśli pies zeskoczy podczas noszenia, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

Jeśli pies opuści pomocnika po postawieniu, ale przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może zostać ocenione maksymalnie dostatecznie.

3.3.11 Warowanie z rozpraszaniem

Przed rozpoczęciem przez drugiego psa ćwiczeń z posłuszeństwa i sprawności, przewodnik zajmuje ze swoim psem bez smyczy pozycję zasadniczą w wyznaczonym do warowania miejscu. Na polecenie sędziego kładzie psa jedną komendą głosową lub optyczną, bez pozostawiania przy nim jakiegokolwiek przedmiotu. Potem przewodnik odchodzi na wyznaczone przez sędziego miejsce w odległości 40 kroków i pozostaje tam stojąc spokojnie, twarzą do psa.

Pod koniec pierwszego ćwiczenia drugiego psa, przewodnik dołącza samodzielnie do grupy, a potem wraca na poprzednie miejsce.

Na polecenie sędziego przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Na kolejne polecenie sędziego, przewodnik daje psu jedną komendę głosową lub optyczną do siadania – pies musi usiąść szybko i prosto.

Ocena

Niespokojne leżenie z utratą koncentracji, wcześniejsze wstawanie lub siadanie, zbliżanie się do przewodnika, odpowiednio obniżają ocenę.

Dodatkowe komendy głosowe/optyczne lub pomoc ciałem, niespokojne zachowanie przewodnika i inne dodatkowe pomoce odpowiednio obniżają ocenę.

3.3.12 Przejście przez nieprzyjemne podłoże

Wykonanie

Przewodnik przyjmuje pozycję zasadniczą z psem przed obszarem ćwiczenia. Z komendą „noga” przewodnik wchodzi na obszar i idzie z psem bez smyczy tam i z powrotem; w części powrotnej musi być wykonane zatrzymanie. Pies musi usiąść szybko.

Po opuszczeniu terenu przewodnik z psem przyjmują pozycję zasadniczą.

Ocena

Niepewne zachowanie, wahanie i unikanie zmienionego podłoża odpowiednio obniżają ocenę.

3.3.13 Tunel z rękawem

Wykonanie

Przewodnik z psem bez smyczy przyjmuje pozycję zasadniczą przed przeszkodą. Na komendę głosową i/lub optyczną do przejścia, pies musi pewnie przejść przez przeszkodę. Gdy pies opuści rękaw, przewodnik daje mu komendę głosową i/lub optyczną do zatrzymania. Na polecenie sędziego przewodnik idzie do psa i daje mu komendę głosową lub optyczną do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Ocena

Niepewność, wahanie i/lub podniecenie przy przechodzeniu przez przeszkodę obniżają odpowiednio ocenę.

Jeśli pies nie opuści tunelu albo nie zatrzyma się po wyjściu, ćwiczenie zostanie ocenione na niedostatecznie.

3.3.14 Stabilna kładka

Wykonanie

Przewodnik z psem bez smyczy przyjmuje pozycję zasadniczą przed przeszkodą. Na głosową i/lub optyczną komendę do wejścia, pies powinien wskoczyć na kładkę i na komendę głosową natychmiast się zatrzymać w kierunku marszu. Na polecenie sędziego przewodnik idzie do psa, daje mu komendę głosową lub optyczną do marszu i towarzyszy psu wzdłuż kładki, aż do końcowej pozycji zasadniczej.

Wtedy się zatrzymuje, a pies ma samodzielnie usiąść.

Pies musi przejść całą długość deski bez lęku czy podniecenia.

Ocena

Niepewność, wahanie i/lub pobudzenie przy przejściu, wybieganie do przodu lub pozostawanie w tyle odpowiednio obniżają ocenę.

3.3.15 Kontrola na odległość

Wykonanie

Z pozycji zasadniczej przewodnik z psem bez smyczy idzie prosto przed siebie. Po 10 – 15 krokach, pies musi błyskawicznie usiąść, na jedną komendę głosową lub optyczną przewodnika, który nie może zmienić kroku, ani się obejrzeć. Po kolejnych 40 krokach prosto, przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Przywołuje psa jedną komendą głosową lub optyczną. Pies powinien biec w kierunku przewodnika radośnie i szybko. Na środku dystansu między psem a przewodnikiem, przewodnik wydaje 1 komendę głosową i/lub optyczną do warowania – pies musi się natychmiast położyć.

Klasa A

Na dodatkowe polecenie sędziego, przewodnik woła psa jedną komendą „do mnie” głosową lub optyczną.

Klasa B

Na polecenie sędziego pies musi wykonać polecenie „stój” – na jedną komendę głosową i/lub optyczną. Na kolejne polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa jedną komendą głosową lub optyczną do pozycji „do mnie”. Pies musi przybiec radośnie i w szybkim tempie i usiąść blisko przed przewodnikiem.

Na kolejną komendę głosową i/lub optyczną, pies musi przyjąć pozycję zasadniczą.

Ocena

Jeśli odległość między podaniem komendy a miejscem przyjęcia przez psa zadanej pozycji przewyższa 10 kroków, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie dostatecznie. Niezaprezentowane pozycje obniżają odpowiednio ocenę, zgodnie z opisem dla poszczególnych klas.

3.3.16 Sterowanie na odległość

Klasa A

Przewodnik zgłasza sędziemu kolejność stolików na początku ćwiczenia.

Klasa B

Kolejność stolików jest losowana.

Wykonanie

Przewodnik z psem bez smyczy przyjmuje pozycję zasadniczą w punkcie startowym ćwiczenia.

Na polecenie sędziego, przewodnik, bez zmiany swojego miejsca, wysyła psa komendą głosową i/lub optyczną do wyrażnie oznaczonego punktu w odległości 20 m. Gdy pies osiągnie znacznik, otrzymuje komendę głosową i/lub optyczną do pozostania w tym miejscu. Po krótkim odczekaniu, przewodnik wysyła psa komendą głosową i/lub optyczną do pierwszego wyznaczonego stolika. Na kolejną, jedną komendę głosową pies powinien wskoczyć na stół i tam pozostać.

Przewodnik wysyła następnie psa do kolejnego stolika komendą głosową i/lub optyczną, gdzie podobnie pies na kolejną komendę głosową ma wskoczyć i pozostać. To samo odbywa się przy trzecim stoliku. Pies jest przywoływany od trzeciego stolika komendą głosową lub optyczną i powinien usiąść blisko przed przewodnikiem. Na kolejną komendę głosową lub optyczną pies przyjmuje pozycję zasadniczą.

Pies musi pozostawać około 3 sekund przy znaczniku środkowym oraz na każdym stoliku. Przewodnik może dostosować swoją pozycję (obrócić się) w kierunku wysyłania psa, a także może zrobić pojedynczy krok w odpowiednią stronę, bez zmiany swojej lokalizacji.

Ocena

Błędami prowadzącymi do utraty punktów są m. in.:

- niepewne podążanie do stolików/wyznaczonej strefy;
- silne odchylenie od idealnej linii;
- niepewne wskakiwanie na stoliki;
- wcześniejsze opuszczanie stolików/wyznaczonej strefy;
- wahanie przy zajmowaniu pozycji;
- wolne przywołanie i siadanie przed przewodnikiem;
- pomoc przewodnika, np. powtarzane komendy;
- błędy w zakończeniu ćwiczenia.

3.3.17 Niestabilna kładka

Wykonanie

Przewodnik z psem bez smyczy przyjmuje pozycję zasadniczą przed przeszkodą. Na komendę głosową i/lub optyczną do wejścia, pies musi wskoczyć na kładkę i na komendę głosową natychmiast się zatrzymać w kierunku ruchu. Na polecenie sędziego, przewodnik idzie do psa, daje mu komendę głosową lub optyczną do marszu i idą razem do końca przeszkody. Tutaj pies ma się samodzielnie zatrzymać. Na kolejne polecenie sędziego, przewodnik daje komendę do marszu i idzie kilka kroków za przeszkodą, zatrzymuje się, a pies ma natychmiast przyjąć pozycję zasadniczą.

Pies całą kładkę musi przejść bez ekscytacji czy lęku.

Ocena

Przejście niepewne, z wahaniami lub ekscytacją, wybieganie do przodu lub zostawanie w tyle odpowiednio obniżają ocenę.

3.3.18 Drabina

Wykonanie

Przewodnik z psem bez smyczy przyjmuje pozycję zasadniczą przed przeszkodą. Na komendę głosową i/lub optyczną pies wchodzi po rampie na drabinę i samodzielnie idzie do ostatniego szczebla, gdzie się zatrzymuje.

Klasa A

Gdy pies wejdzie przednimi łapami na pierwszy szczebel, przewodnik rusza wzdłuż drabiny obok swojego psa, jednak bez dotykania psa czy urządzenia. Na końcu drabiny przewodnik zdejmuje psa i daje mu komendę głosową lub optyczną do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Klasa B

Przewodnik zostaje w miejscu do czasu, aż pies dojdzie przednimi łapami do ostatniego szczebla i wtedy, na polecenie sędziego, idzie do swojego psa. Na końcu drabiny przewodnik zdejmuje swojego psa i daje mu komendę głosową lub optyczną do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Ocena

Przejście niepewne, z wahaniami lub ekscytacją, wybieganie do przodu lub zostawanie w tyle odpowiednio obniżają ocenę.

3.4 Wykonanie i ocena pracy węchowej

3.4.1 Zasady ogólne

Gotowość zespołu

Przewodnik z psem gotowym do pracy czeka na wezwanie poza terenem do przeszukania (nie może go widzieć). Pies do pracy może być ubrany w kamizelkę poszukiwawczą lub coś podobnego i/lub obrozę. Jeśli pies oznacza przy pomocy bringsela, ma go mieć przypiętego przed rozpoczęciem szukania.

Dozwolone są małe dzwonki na psie; przy pracy po ciemku – małe światełka.

Meldunek

Po wezwaniu, przewodnik melduje się u sędziego z psem na smyczy w pozycji zasadniczej i informuje o sposobie oznaczania przez psa.

Sytuacja taktyczna

W oparciu o szkic, sędzia opisuje teren, który jest widocznie oznakowany lub jego granice są wyraźnie rozpoznawalne. Po opisie sędziego, przewodnik musi przeanalizować sytuację i podać sędziemu przyjętą taktykę.

Opis sędziego powinien zawierać informacje:

- co się wydarzyło,
- teren do przeszukania,
- struktura terenu, budynków,
- co było zrobione do tej pory,
- infrastruktura,
- zagrożenia.

Czas szukania

Czas zaczyna się liczyć po zapoznaniu przewodnika z sytuacją.

Komendy

Dozwolone są komendy głosowe i optyczne powtarzane w celu sterowania psem; dodatkowe komendy do szukania są błędem.

Oznaczanie

Przewodnik musi zgłosić wykonane oznaczenie sędziemu i może zbliżyć się do psa tylko na polecenie sędziego.

T, L, FL

Po informacjach sędziego przewodnik musi przeanalizować sytuację i podać sędziemu wybraną taktykę. O wszelkich zmianach taktyki w trakcie pracy sędzia musi być poinformowany, jednak dzieje się to kosztem czasu szukania.

Do sędziego należy decyzja o zakończeniu pracy po odnalezieniu wszystkich pozorantów.

Praca kończy się, gdy przewodnik się odmelduje, a sędzia poda ocenę.

3.4.2 Ocena przewodnika

Ogólnie:

- prowadzenie psa (kierowanie, presja, wstrzymywanie, czytanie psa),
- praca zespołowa,
- racjonalne wykorzystanie psa.

Taktyka

Ocena sytuacji, realizacja wybranej taktyki, ogólne wrażenie.

Istotne kryteria to m. in.:

- wzięcie pod uwagę układu, położenia i ukształtowania terenu,

- kierunek wiatru,
- szacowanie możliwości psa,
- jeśli dotyczy, to stan budynków (wejścia, struktura...)
- ostatnie znane położenie zaginionych.

Dodatkowo dla FL/T/L:

- ocena sytuacji, podjęcie decyzji i jej realizacja,
- przepytanie świadków, ich położenie i stan,
- zgłoszenie i uzasadnienie swojej oceny sytuacji,
- czy pies jest wysyłany w odpowiednie miejsca,
- pogląd sytuacji na bieżąco; obszary przeszukane/nieprzeszukane,
- końcowy meldunek (przeszukane obszary, położenie zaginionych).

MT

W mantrailingu taktyka służy do oceny sytuacji i zebrania informacji o zaginionym, a także ich wykorzystania do wypracowania śladu.

FL

Jeśli przewodnik znajdzie pozoranta i pozwala psu swobodnie pracować, a ten właściwie go oznacza, nie ma to wpływu na ocenę.

MT

Przewodnik musi w czasie całego egzaminu dbać szczególnie o:

- przegląd całego układu śladu,
- ruch uliczny i jego uczestników,
- pracę i komunikację z psem; czytanie psa,
- właściwe prowadzenie linki,
- utrzymywanie kontaktu z asystentem.

Przewodnik może wziąć przerwy, które jednak wliczają się do czasu pracy. Powtórne wysłanie psa jest dozwolone, jeśli pies za pierwszym razem nie poszedł śladem z powodu warunków pogodowych lub wietrznych.

Przed rozpoczęciem pracy przewodnik informuje sędziego o sposobie oznaczania przez psa. Pies musi zlokalizować pozoranta pewnie, samodzielnie i konkretnie oraz bez żadnego wpływu przewodnika i oznaczyć w zgłoszony wcześniej sposób.

Przewodnik powinien mieć obraz sytuacji, z uwzględnieniem pogody, prądów termicznych i miejscowych warunków w terenie szukania. Na podstawie uzyskanych informacji musi być w stanie ocenić sytuację. O wybranej strategii informuje sędziego, o ewentualnych zmianach również.

Oceniane będzie, czy przewodnik ma całościowy obraz sytuacji, oparty na informacjach i swoich pytaniach oraz czy właściwie, zgodnie z tym podejmuje decyzje.

Podobnie oceniane jest, jak przewodnik prowadzi psa do podjęcia śladu, a także, czy podaje psu przedmiot zapachowy w trakcie pracy.

Ważne jest też, czy przewodnik, na przykład, jasno rozpozna, kiedy pies zgubił ślad, np. na jakimś skrzyżowaniu, poprowadzi psa do odpowiedniego miejsca na ślad z powrotem i stamtąd dalej puści psa do pracy.

3.4.3 Ocena psa

Ogólnie:

- prowadzenie/sterowność,
- motywacja do szukania/chęć odnalezienia,

- ruchliwość, sprawność, wytrzymałość,
- samodzielność, radość i chęć do pracy,
- naprzykrzanie się, włożenie na lub zranienie pozoranta,
- całościowy obraz pracy.

Sterowność - współpraca z przewodnikiem, szybkie i celowe realizowanie zadań z utrzymaniem motywacji do szukania, praca zespołowa.

Intensywność szukania – motywacja, popęd, zachowanie poszukiwawcze, temperament, radość z pracy.

Ruchliwość – sposób poruszania się, radzenie z trudnościami, wytrzymałość

Samodzielność – wyraźna chęć indywidualnego sposobu pracy

Dodatkowo FL, T – systematyczne przeszukanie terenu

Dodatkowo L – intensywne drapanie i penetracja

Dodatkowo MT – sędzia ocenia podjęcie śladu, pracę i podążanie śladem, a także samodzielne oznaczenie pozoranta. Właściwe prowadzenie na starcie, prowadzenie linki w czasie pracy i pamięć o ruchu ulicznym są niezbędne. Pies powinien prezentować pozytywne zachowanie poszukiwawcze. Podążanie czy utrzymanie ścieżki zapachowej oznacza, że pies podąża za zapachem konsekwentnie i celowo (świadomie) albo że samodzielne zachowanie poszukiwawcze jest wyraźnie widoczne podczas całego śladu.

Odchylenia od śladu nie są błędem, dopóki pies jest w stanie samodzielnie kontynuować dalszy ślad.

3.4.4 Oznaczanie

Ogólnie

Przewodnik musi poinformować sędziego o sposobie oznaczania przed rozpoczęciem każdej pracy węchowej. Jakakolwiek pomoc przewodnika/pozoranta/deptacza śladu jest zabroniona, a oznaczanie będzie wtedy ocenione na 0 punktów. Przewodnik musi zgłosić wykonane oznaczanie sędziemu i dopiero wtedy, na polecenie sędziego, może iść do psa. Pies musi oznaczać samodzielnie, wyraźnie i intensywnie do czasu dotarcia do niego przewodnika.

Od przewodnika zależy, co zrobi na zakończenie oznaczania, czy odwoła psa będąc już blisko, czy go zabierze. Dla prawidłowego zakończenia tego elementu musi być pokazana zmiana zachowania psa oraz nawiązany kontakt z pozorantem. W czasie nawiązywania kontaktu, pies powinien zachowywać się spokojnie w wyznaczonym miejscu.

FL

Przed wysłaniem psa, przewodnik zgłasza, czy po odnalezieniu będzie rozpoczynał dalsze szukanie z miejsca odnalezienia, czy wróci z psem bez smyczy na miejsce zgłoszenia oznaczania. Dobrze umotywowana zmiana taktyki jest zawsze możliwa.

T

Przewodnik może wysłać psa do dalszego szukania z miejsca odnalezienia lub od granicy terenu. Jeśli pozoranci nie są odkrywani, powtórne oznaczenie nie jest błędem. Psa można zabrać i wysłać od granicy.

Oszczekiwanie (F, FL, T, L, MT)

Wykonanie

Podczas oszczekiwania pies powinien być skierowany konkretnie w stronę pozoranta lub jego stożka zapachowego, powinien szczekać samodzielnie, ciągle i w ustalonym kierunku do czasu, gdy na polecenie sędziego, zbliży się do niego przewodnik i zakończy oznaczanie.

Opuszczenie miejsca oznaczania

Jeśli pies opuści miejsce oznaczania raz, na krótko i samodzielnie wróci do pozoranta, ćwiczenie jest oceniane maksymalnie jako dostateczne. Kiedy odejdzie drugi raz – ocena za oznaczanie jest niedostateczna. Jeśli pies nie wróci do pozoranta samodzielnie, otrzymuje 0 punktów.

T

Podczas oszczekiwania pies powinien być skierowany konkretnie w stronę pozoranta lub jego stożka zapachowego, powinien szczekać samodzielnie, ciągle i w ustalonym kierunku do czasu, gdy na polecenie sędziego, zbliży się do niego przewodnik i zakończy oznaczanie.

Pies nie może dotknąć pozoranta. W zamkniętych kryjówkach dostępnych dla psa, pies powinien dokładnie wskazywać stożek zapachowy poprzez ukierunkowane zachowanie.

Zachowania penetracyjne nie są błędem.

L

Pies powinien pokazać konkretne zachowania penetrujące poprzez drapanie; szczekanie nie jest błędem. Jeśli pozorant pozostaje w kryjówce, pies może być wysłany z tego miejsca, tylko jeśli jest to pierwsza informacja.

Ocena

- wykonanie,
- szczekanie,
- penetracja i drapanie na lawinie,
- pozostawanie w miejscu oznaczania.

Bringsel (F, FL, T)

Wykonanie

Jeśli pies oznacza przy pomocy bringsela, powinien być ubrany w specjalną obrożę, do której umocowany jest bringsel. Obroża musi mieć mechanizm luzujący, który chroni psa przed zranieniami. Jeśli stosowany jest bringsel norweski, należy przed rozpoczęciem pracy sprawdzić, czy pies może go nieść swobodnie i ma możliwość wypuszczenia go.

Po odnalezieniu pozoranta, pies przynosi bringsel do przewodnika. Siadanie przed przewodnikiem w celu oddania bringsela nie jest wymagane. Po oddaniu bringsela i na polecenie przewodnika, pies prowadzi przewodnika samodzielnie, bezpośrednią drogą do pozoranta lub miejsca oznaczania, utrzymując stały kontakt z przewodnikiem. Pies może być wzięty na smycz o długości maks. 10m. Na gruzach wolno brać psa na smycz.

Po dojściu do pozoranta, pies powinien tam samodzielnie pozostać. Przewodnik idzie do psa, zabiera go bez smyczy i kończy oznaczanie.

Ocena

- wykonanie,
- wzięcie bringsela,
- przyniesienie bringsela bezpośrednio do przewodnika bez wypuszczania,
- bezpośredni powrót do pozoranta po oddaniu bringsela,
- niespokojne trzymanie bringsela nie jest błędem, ale silne żucie obniża ocenę.

Utrzymanie kontaktu może być przerwane w pewnych okolicznościach (terenowych) bez negatywnego wpływu na ocenę. Krótkie zatrzymanie psa w gęstym terenie, by przewodnik mógł odnaleźć lepsze przejście i ruszyć dalej nie jest błędem. Krótkie komendy głosowe do zatrzymania i ruszenia dalej są dozwolone, jeśli rodzaj terenu tak wymusza.

Meldunek (F, FL, T) (swobodne wskazanie)**Wykonanie**

Podczas meldunku pies biega tam i z powrotem między przewodnikiem a pozorantem, najkrótszą drogą i prowadzi przewodnika do pozoranta lub miejsca oznaczania. Pies nie może być brany na smycz w żadnym momencie tego ćwiczenia.

Pies musi pokazywać takie zachowanie do czasu dojścia przewodnika do pozoranta lub miejsca oznaczania. Dodatkowo pies musi wyraźnie zademonstrować model zachowania, który pozwoli jasno wyróżnić zachowanie oznaczające. Ten model zachowania sędzia musi poznać przed pracą węchową.

Może to być np.:

- skakanie na lub uderzanie przewodnika,
- szczekanie przy przewodniku,
- kontakt wzrokowy między przewodnikiem a psem.

Ocena

- wykonanie,
- bezpośrednie doprowadzenie przewodnika do pozoranta.

Wskazanie (F, MT)**Wykonanie****F**

Podczas wskazania pies pozostaje siedząc, leżąc lub stojąc przy przedmiocie lub deptaczu. Pies musi prezentować takie zachowanie, dopóki przewodnik nie dotrze do przedmiotu lub osoby.

Pies musi pokazać jasny sposób zachowania, tak by zachowanie oznaczające było czytelne i wyraźne.

Pies musi przyjąć wybraną pozycję natychmiastowo i zachowywać się spokojnie koło pozoranta bez naprzykrzania się mu.

MT

Przewodnik musi jasno rozpoznać oznaczenie i konkretnie zidentyfikować osobę zaginioną.

Przewodnik zgłasza wykonane oznaczenie sędziemu i tylko na polecenie sędziego może zbliżyć się do psa. Wcześniejsza konwersacja z pozorantem i psem nie jest dozwolona.

Ocena

Jeśli oznaczenie jest sprowokowane przez przewodnika, pozoranta, czy deptacza – 0 punktów.

Każde nietolerowane zachowanie psa wobec pozoranta odpowiednio obniża ocenę.

Niespokojne lub nieczytelne zachowanie przy wskazywaniu odpowiednio obniża ocenę.

Drapanie i penetracja (L)**Wykonanie**

Podczas drapania i penetracji pies kieruje się ciągle i wyraźnie w stronę pozoranta, dopóki nie zbliży się przewodnik i nie zakończy oznaczania.

Ocena

Drapanie i penetracja są miarą, by określić intensywność i zainteresowanie psa pozorantem i mogą być robione wspólnie ze szczekaniem.

3.4.5 Ćwiczenie oznaczania**FL -A, F-V****Wykonanie**

Miejsce do wykonania tego ćwiczenia powinno być poza terenem do przeszukania. Pozorant idzie na swoje miejsce, nie będąc widzianym przez psa. Na polecenie sędziego, przewodnik przygotowuje psa

do pracy i wysyła go z jedną głosową i/lub optyczną komendą do siedzącej lub leżącej na widoku, w odległości ok. 30m osoby. Pies musi natychmiast najkrótszą drogą iść do pozoranta i oznaczyć go. Pies musi konkretnie i bez żadnej pomocy przewodnika oznaczyć w zgłoszony sposób. Przewodnik zgłasza oznaczenie. Zależnie od rodzaju oznaczania, przewodnik po pozwoleniu sędziego idzie do pozoranta lub jest tam prowadzony przez psa. Zakończenie oznaczania (zabranie/odwołanie) zależy od przewodnika.

Oznaczanie przez oszczekiwanie powinno trwać ok. 15 sekund. Na polecenie sędziego pies jest zabierany lub odwoływany przez przewodnika w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca oznaczania i na komendę głosową i/lub optyczną przyjmuje pozycję zasadniczą.

Następuje dalsza część pracy węchowej.

Analogicznie ćwiczenie wygląda przy oznaczaniu za pomocą bringsela i przy meldunku.

Ocena

Jeśli pies nie wskaże pozoranta lub opuści go natychmiast po oznaczeniu i wróci do przewodnika, otrzymuje 0 punktów.

Krążenie i prowadzenie niebezpośrednią drogą, a także wahanie przy szczekaniu lub szczekanie z przerwami będą odpowiednio obniżać ocenę.

T, L (A)

Praca rozpoczyna się 10m (zaznaczone na ziemi miejsce) przed miejscem ukrycia pozoranta w rurze z wiekiem, skrzyni lub kryjówce śnieżnej. Miejsce to znajduje się poza terenem do przeszukania i musi być łatwo rozpoznawalne.

Kryjówka jest wskazana przewodnikowi. Kryjówka śnieżna musi być dość luźno zbudowana z bloków śnieżnych, tak by pies mógł dostać się do pozoranta drapiąc.

Na polecenie sędziego, przewodnik przygotowuje psa do szukania i wysyła go na kryjówkę.

Dozwolona jest jedna komenda głosowa i/lub optyczna na początku. Pies powinien oznaczać po zlokalizowaniu zapachu z kryjówki. Gdy pies oznaczy, przewodnik na polecenie sędziego, może opuścić swoją pozycję i zabrać psa. Pies jest odkładany na bok swobodnie, w odległości ok. 3 m od miejsca odnalezienia i powinien tam leżeć spokojnie i nie przeszkadzać podczas wydobywania pozoranta. Przewodnik pomaga w uwolnieniu osoby. Jak tylko kryjówka zostanie wystarczająco otwarta, przewodnik zabiera psa i pozwala mu dojść do odnalezionego. Oznaczanie oszczekiwaniami powinno trwać ok. 15 sekund.

Potem następuje dalsza część pracy węchowej.

Wykonanie przy oznaczaniu na bringsel, czy meldunek powinno być analogiczne.

Ocena

Jeśli pies nie wskaże pozoranta, odejdzie po oznaczeniu i wróci do przewodnika otrzymuje 0 punktów.

Krążenie i prowadzenie nie bezpośrednią drogą, a także wahanie przy szczekaniu lub szczekanie z przerwami będą odpowiednio obniżać ocenę.

3.4.6 Tropienie

Ogólnie

Przewodnik z psem gotowym do pracy czeka na wezwanie w strefie oczekiwania. Po wezwaniu melduje się w pozycji zasadniczej z psem na smyczy, zgłaszając sposób oznaczania przez psa. Pies może pracować swobodnie lub na 10-metrowej linie dopiętej do obroży lub szelek. Jeśli pies pracuje z bringselem, ma go mieć dopiętego przed rozpoczęciem pracy.

Sędzia objaśnia przewodnikowi powierzchnię startową, poza którą może się on swobodnie przemieszczać. Przewodnik spuszcza psa ze smyczy i kieruje go do pracy.

Wykonanie

Przewodnik idzie za psem i musi utrzymać odległość 10 metrów, nawet jeśli tropi bez linki. Gdy pies znajdzie przedmiot, musi go natychmiast podjąć lub konkretnie wskazać bez żadnej pomocy przewodnika. Gdy pies wskaże przedmiot, przewodnik idzie do niego. Potwierdza odnalezienie przedmiotu, podnosząc go. Potem kontynuują pracę.

Pies powinien podążać śladem deptacza podczas, gdy przewodnik utrzymuje 10-metrowy dystans. Sędzia podąża za zespołem w odpowiedniej odległości. Sędzia nie powinien przeszkadzać zespołowi, jednak wybiera swoją pozycję tak, by móc właściwie oceniać jego pracę.

Przewodnik może zrobić przerwę w tropieniu kosztem czasu pracy.

Przewodnik może oczyścić psu głowę, oczy i nos w czasie pracy oraz dać mu wody.

Szukanie kończy się, gdy po oznaczeniu deptacza, zwrócone zostaną przedmioty, przewodnik się odmelduje, a sędzia ogłosi ocenę.

Do sędziego należy decyzja o przedłużeniu czasu tropienia, zależnie od warunków, po ostatniej zmianie kierunku.

Wskazanie przedmiotu

- **wskazanie** – patrz rozdział 3.4.4

- **podjęcie**– pies musi podjąć przedmiot bez wahania:

Wzór zachowania 1 - podjęcie i przyniesienie – pies musi natychmiast podjąć przedmiot, przynieść go do przewodnika najkrótszą drogą i usiąść przed nim; pies może być potem wysłany na ślad albo z miejsca podjęcia albo przyniesienia przedmiotu.

Wzór zachowania 2 – podjęcie i pozostanie w miejscu – przy tym sposobie zachowania, pies z przedmiotem pysku prezentuje jedną z trzech możliwych pozycji, analogicznie do wskazywania: warowanie, siedzenie lub stanie.

Te dwa wzory mogą być robione wymiennie. Pies musi pokazać jasny wzór zachowania tak, by zachowanie wskazujące było wyraźnie określone.

Ocena przedmiotu:

- wykonanie,
- podjęcie przedmiotu,
- bezpośrednie przyniesienie bez upuszczenia.

Sędzia ocenia podjęcie i podążanie śladem. Niewielkie odchylenia od śladu nie są błędem, dopóki pies samodzielnie podąża dalszym śladem. Pies powinien zaprezentować samodzielną i radosną pracę na śladzie, z pewnym i samodzielnym wskazaniem przedmiotów. Każdy nieodnaleziony przedmiot jest oceniany na 0 punktów, tak samo przedmiot wskazany niesamodzielnie.

Jeśli pies kładzie się bez przedmiotu i przewodnik nie potwierdzi przedmiotu, tylko daje psu komendę do dalszej pracy, ocena jest obniżana.

Fałszywe wskazanie, które przewodnik potwierdzi, obniża punktację za ten przedmiot.

Oznaczenie pozoranta

Wykonanie – rozdział 3.4.4

Jeśli oznaczanie zostanie wykonane inaczej, niż to zgłosił przewodnik, ocena za oznaczanie jest niedostateczna.

Przerwanie

Przerwanie pracy przez sędziego następuje, gdy przewodnik znajdzie się dalej niż 10 m od śladu.

Sędzia może pozwolić na większą odległość w trudnym terenie. Przerwanie może wystąpić w każdym

przypadku, jeśli sędzia odniesie wrażenie, że pies nie jest w stanie podjąć lub kontynuować śladu samodzielnie.

Gdy tropienie zostanie przerwane, przewodnik z psem i sędzią opuszczają teren najkrótszą drogą. Dalsze tropienie jest niedozwolone.

3.4.7 Przeszukiwanie terenu

Ogólnie

Praca poszukiwawcza w terenie odbywa się normalnym tempem, przewodnik nie może biegać.

Przewodnik dostaje szczegółowy szkic terenu, z którego jasno wynika jakie są jego granice. Potem musi wybrać taktykę. Nie może iść dookoła terenu.

Na polecenie przewodnika pies powinien przeszukiwać teren po obu stronach/naprzemiennie.

3.4.8 Gruzy

Wykonanie

Przed szukaniem i ogłoszeniem taktyki, przewodnik może sprawdzić sobie teren bez psa drogą, po dostępnych obrzeżach, by mieć krótki wgląd w teren do przeszukania (z zachowaniem zasad BHP), kosztem całkowitego czasu pracy.

W tym czasie pies pozostaje w wyznaczonym miejscu swobodnie lub uwiązany.

Przewodnik informuje sędziego, z którego miejsca chciałby wysłać psa i rozpoczyna tam, puszczając psa bez kamizelki i obroży (z wyjątkiem pracy z bringselem).

Pies powinien przeszukiwać teren na polecenie przewodnika.

Przewodnik może przemieszczać się po wyznaczonej strefie lub po gruzach za psem, jeśli sędzia na to pozwoli.

Ponowne wysłanie psa, po oznaczeniu, jest robione albo z miejsca odnalezienia albo z brzegu gruzowiska. Potem przewodnik opuszcza teren gruzów.

Ruchliwość

Przemieszczanie się po gruzach, ruchliwość, radzenie sobie z trudnościami, wytrzymałość.

3.4.9 Lawiny

Praca z detektorem lawinowym: A, B

W czasie meldunku przewodnik musi zgłosić, jakiego urządzenia będzie używał – własnego, czy organizatora.

Zadaniem przewodnika jest zlokalizować, wykopać i pokazać sędziemu zakopany nadajnik sygnału w ciągu maks. 5 minut.

Taktyka zależy od przewodnika.

Jeśli czas zostanie przekroczony – 0 punktów

Wykonanie - szukanie

Pies powinien systematycznie przeszukiwać teren na polecenie przewodnika. Przewodnik może opuścić miejsce startu, gdy pies oddali się na min. 30 metrów, oznacza lub na polecenie sędziego.

Praca kończy się odmeldowaniem przewodnika i ogłoszeniem oceny przez sędziego.

Oznaczanie - A, B

Po zgłoszeniu oznaczania i na polecenie sędziego, przewodnik idzie na miejsce odnalezienia i zaznacza je. Bez czekania na odkopanie praca jest kontynuowana na polecenie sędziego.

3.4.10 Mantrailing

Ogólnie

Jeśli pies prowadzi zespół w absolutnie złym kierunku, egzamin jest przerywany.

Sędzia może przerwać egzamin w każdym czasie, jeśli jest przekonany, że pies nie może samodzielnie kontynuować pracy. Jeśli pies odnajduje deptacza tylko z dużą pomocą przewodnika, egzamin jest przerywany.

Jeśli deptacz nie został odnaleziony, egzamin nie może być zdany.

Jeśli czas pracy zostanie przekroczony, egzamin jest niezdany.

Wykonanie

Przewodnik czeka na wezwanie z psem gotowym do pracy. Pies przygotowany do pracy prowadzony jest na linie długości min. 5m, maks. 10m, a także w obroży i szelkach; szukanie może być przeprowadzane tylko w szelkach.

Przewodnik melduje się u sędziego z psem na smyczy i zgłasza sposób oznaczania przez psa. Sędzia objaśnia sytuację oraz powierzchnię startową, do której przewodnik może swobodnie dojść.

Pobranie zapachu wykonywane jest z przedmiotu zapachowego deptacza, który przewodnik otrzymuje od kierownika egzaminu na polecenie sędziego. Pies musi samodzielnie lub na komendę głosową podjąć ścieżkę zapachową w miejscu startu i następnie podążać nią w sposób ciągły i celowy. Jeśli pies nie podejmie śladu, zespół może próbować kontynuować podejmowanie, kosztem czasu pracy, jednak sędzia może przerwać próbę, kiedy wyraźnie widać, że pies nie jest w stanie rozwiązać zadania lub odmawia pracy.

Sędzia podąża za zespołem w odpowiedniej odległości. Przewodnik może zrobić przerwę na śladzie, co wliczane jest do całkowitego czasu pracy. Może oczyścić psu głowę, oczy i nos i dać mu wody.

W czasie oznaczania jakakolwiek ingerencja przewodnika i/lub pozoranta jest zabroniona.

Egzamin kończy się, gdy deptacz zostanie odnaleziony, sędzia lub przewodnik przerwie pracę lub minie dozwolony czas pracy. Na zakończenie przewodnik odmeldowuje się, a sędzia podaje ocenę.

Ocena śladu

Sędzia ocenia podjęcie śladu, pracę i podążanie śladem, a także samodzielność oznaczenia deptacza.

Wymagane jest właściwe prowadzenie psa na starcie, właściwe prowadzenie linki w czasie rozwiązywania śladu, a także uwaga na ruch uliczny.

Pies powinien prezentować pozytywne zachowanie poszukiwawcze. Podążanie czy trzymanie się śladu oznacza, że pies idzie ścieżką śladu tak konsekwentnie i celowo, jak to możliwe albo że zdecydowana i samodzielna praca jest widoczna w czasie całego śladu.

Odchylenia od ścieżki nie są błędem, dopóki pies samodzielnie może kontynuować trasę.

Tylko wtedy, gdy pies zgubi ślad, zespół może próbować podjąć go w ostatnim miejscu, gdzie wiadomo, że ślad był; wlicza się to do całkowitego czasu pracy.

Z powodu zawirowań wiatru, oryginalny zapach może być znajdowany przez psa kilka, kilkanaście metrów od trasy deptacza. Nie jest to błędem, dopóki pies prawidłowo utrzymuje kierunek trasy deptacza. Zapach może się także rozproszyć na równoległe ulice lub ścieżki. Podążanie za tym zapachem nie jest błędem, jeśli zespół w ten sposób odnajdzie deptacza.

Jeśli np. deptacz skręci w lewo na skrzyżowaniu, a później w prawo w następną ulicę, dozwolone jest, by pies najpierw poszedł prosto przed siebie, a potem dostając zapach od lewej na następnej ulicy, podążył tam. Na skrzyżowaniach lub połączeniach ulic zapach może przenosić się do tuneli i zaułków.

Pies może przeszukiwać je pojedynczo, do czasu odkrycia, którądy poszedł deptacz i podjęcia dalszego tropienia.

Także na rogach, zapach może być przenoszony do przodu, szczególnie, gdy przeważa wiatr wiejący od tyłu. Pies może więc szukać za rogiem. Jeśli pies szuka poza zakrętem i przewodnik rozpozna to, może przerwać szukanie.

Spadek tempa z powodów kondycyjnych, a także spadek motywacji (zmniejszenie zainteresowania śladem i/lub konieczność zachęcania do pracy) wpływa na obniżenie oceny.

Prędkość psa i pozycja nosa są sprawami drugorzędnymi i nie wpływają na ocenę lub zdanie egzaminu. Przewodnik musi być w stanie dopasować prędkość szukania do warunków ruchu ulicznego i zachowania bezpieczeństwa.

Ocena oznaczania

Oceniane jest, czy pies konkretnie i bez ingerencji przewodnika znajduje i wyraźnie identyfikuje deptacza.

Poprzez dźwiękowe i ręczne znaki, przewodnik musi wyraźnie dać znać sędziemu, że jego pies oznacza. Jeśli pies nie oznaczy, oznaczy niejasno lub wskazuje inną osobę, egzamin nie może być zdany.

Jakiegokolwiek naprzykrzanie się deptaczowi przez psa odpowiednio obniża ocenę.

Rozdział 4. Posłuszeństwo i sprawność – klasa V

4.1 RH-F V, RH- FL V, RH-T V

4.1.1 Ćwiczenia

	Ćwiczenia	Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie przy nodze na smyczy	10
2	Przejście przez grupę ludzi	10
3	Warowanie z przywołaniem	10
4	Zmiana pozycji	15
5	Warowanie z rozpraszaniem	10
6	Noszenie i przekazywanie	10
7	Przejście po nieprzyjemnym podłożu	15
8	Tunel	10
9	Stabilna kładka	10

4.1.2 Chodzenie przy nodze na smyczy

Miejsce i wykonanie – szkic 10.1

Dozwolone komendy – albo głosowa, albo optyczna komenda do chodzenia przy nodze dozwolona przy każdym ruszaniu i zmianie tempa

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

4.1.3 Przejście przez grupę ludzi

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.2

Dozwolone komendy – głosowa lub optyczna komenda dozwolona przy każdym ruszaniu

Wykonanie i ocena – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

4.1.4 Warowanie z przywołaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.3

Miejsce rozpoczęcia określa sędzia.

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do ruszania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.7

Ocena – jeśli po komendzie do warowania pies siedzi lub stoi, otrzymuje 5 punktów mniej

4.1.5 Zmiana pozycji

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.4

Zmiana pozycji powinna być prezentowana na stoliku.

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wskoczenia i pozostania na stoliku

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda dla każdej pozycji
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.8

Ocena – jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji, ocena jest obniżana o 4 punkty,

- jeśli pies zeskoczy za wcześniej ze stolika, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

4.1.6 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-4.

Po zakończeniu czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, przewodnik na polecenie sędziego kończy to ćwiczenie. Podczas, gdy drugi zespół wykonuje pozostałe ćwiczenia, przewodnik zostaje ze swoim psem na miejscu do warowania lub innym wskazanym przez sędziego. Można psa wziąć na smycz.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu drugiego ćwiczenia przez drugi zespół, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne,

- jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem drugiego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów,
- jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

4.1.7 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.5

Dozwolone komendy: 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji zasadniczej i 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

4.1.8 Przejście po nieprzyjemnym podłożu

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.1

Dozwolone komendy: 1 głosowa lub optyczna komenda do ruszenia

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.12

Ocena – jeśli obszar zostanie opuszczony przed zakończeniem ćwiczenia, ocena jest niedostateczna.

4.1.9 Tunel

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.8 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do przejścia przez tunel

- 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.13

Ocena – jeśli pies nie opuści tunelu lub nie zatrzyma się na komendę – ocena jest niedostateczna.

4.1.10 Stabilna kładka

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.2

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wejścia na przeszkodę

- 1 komenda głosowa do zatrzymania w miejscu

- 1 komenda głosowa do dalszego marszu

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.14

Ocena – jeśli pies zeskoczy z kładki w jej pierwszej połowie, otrzymuje 0 punktów,

- jeśli pies zeskoczy z kładki w drugiej połowie, ocena jest niedostateczna.

4.2 RH-L V

4.2.1 Ćwiczenia

Ćwiczenia		Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie przy nodze na smyczy	10
2	Przejście przez grupę ludzi	10
3	Warowanie z przywołaniem	10
4	Zmiana pozycji	15
5	Warowanie z rozpraszaniem	10
6	Noszenie i przekazywanie	10
7	Sterowanie na odległość	15
8	Podążanie śladem nart w głębokim śniegu	10
9	Transport	10

Ćwiczenia 8 i 9 mogą być przeprowadzane osobno przed lub po pracy węchowej.

4.2.2 Chodzenie przy nodze na smyczy

Miejsce – zgodnie z rozdziałem 2.4.1 na wyratrakowanym polu śniegowym, wykonanie zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy – 1 głosowa lub optyczna komenda do marszu, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena – zgodnie z rozdziałem 3.3.5

4.2.3 Przejście przez grupę ludzi

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.2

Dozwolone komendy – 1 głosowa lub optyczna komenda dozwolona przy każdym ruszaniu

Wykonanie i ocena – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

4.2.4 Warowanie z przywołaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.3

Miejsce rozpoczęcia określa sędzia.

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do ruszania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.7

Ocena – jeśli po komendzie do warowania pies siedzi lub stoi, otrzymuje 5 punktów mniej

4.2.5 Zmiana pozycji

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.4

Zmiana pozycji powinna być prezentowana na śnieżnym bloku, naturalnym podwyższeniu lub na stoliku; wymiary 100x100cm, wys. 60cm.

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wskoczenia i pozostania na stoliku

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda dla każdej pozycji
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.8

Ocena – jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji, ocena jest obniżana o 4 punkty,

- jeśli pies zeskoczy za wcześnie, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

4.2.6 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-4.

Po zakończeniu czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, przewodnik na polecenie sędziego kończy to ćwiczenie. Podczas, gdy drugi zespół wykonuje pozostałe ćwiczenia, przewodnik zostaje ze swoim psem na miejscu do warowania lub innym wskazanym przez sędziego. Można psa wziąć na smycz.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu drugiego ćwiczenia przez drugi zespół, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne,

- jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem drugiego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów,
- jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

4.2.7 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.5

Dozwolone komendy: 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji

zasadniczej i 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

4.2.8 Sterowanie na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.3

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wysłania do każdego zaznaczonego punktu;

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do każdego zatrzymania/pozostania w miejscu;
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik zajmuje wyznaczone miejsce w pozycji zasadniczej z psem bez smyczy. Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa 1 komendą głosową i/lub optyczną do pierwszego wyznaczonego miejsca, bez zmiany swojej pozycji. Tutaj pies musi się zatrzymać/pozostać na miejscu na 1 komendę głosową i/lub optyczną przynajmniej na 3 sekundy. Potem przewodnik wysyła psa komendą głosową i/lub optyczną do drugiego miejsca, gdzie także pies musi się zatrzymać na komendę.

Z drugiego miejsca pies jest przywoływany komendą głosową lub optyczną do przewodnika i musi usiąść blisko przed nim. Na kolejną komendę głosową lub optyczną pies przyjmuje pozycję zasadniczą.

Przewodnik może dostosować swoją pozycję (obrócić się) w kierunku wysyłania psa, a także zrobić krok w odpowiednią stronę, bez zmiany lokalizacji.

Ocena – jeśli kolejność osiągania zaznaczonych miejsc nie zgadza się z zaleceniami sędziego lub przewodnik opuści swoje miejsce, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

4.2.9 Podążanie śladem nart w głębokim śniegu

Miejsce – trasa przejścia (linia) może mieć dowolny kształt, ale bez kątów ostrych i mieć długość ok. 150 kroków.

Podążanie śladem nart jest wykonywane na nartach lub w rakietach śnieżnych.

Dozwolone komendy: – 1 głosowa i/lub optyczna komenda do „podążania”;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik z psem przyjmują pozycję zasadniczą na początku trasy. Z tej pozycji przewodnik będzie szedł z psem trasą wyznaczoną w terenie.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu 1 komendę głosową i/lub optyczną do „podążania za” i idzie wyznaczoną trasą przed swoim psem. Z pozycji zasadniczej pies musi natychmiast przejść za przewodnika i podążać za nim trasą.

Ocena – Oczekiwane jest płynne przemieszczanie się zespołu ze stałą odległością między przewodnikiem a psem i niewielką ilością komend głosowych/optycznych od początku do końca.

Ocenę obniżają: - niepewny start i podążanie za przewodnikiem;

- schodzenie ze śladu;
- cofanie się psa
- wchodzenie na lub wyprzedzanie przewodnika przez psa;
- powtarzane komendy głosowe lub optyczne.

4.2.10 Transport

Miejsce – środki transportu, np. skuter śnieżny, sanki ratownicze ...

Trasa – ok.150m

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wejścia;

- 1 głosowa komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik z psem bez smyczy przyjmują pozycję zasadniczą w odpowiedniej odległości od środka transportu. Na polecenie sędziego przewodnik podnosi lub wysyła psa komendą głosową i/lub optyczną na pojazd. Sposób wsiadania zależy od decyzji przewodnika.

Po podróży lub locie przewodnik wysiada z psem, umieszcza go w bezpiecznej odległości od środka transportu i razem przyjmują pozycję zasadniczą.

Można użyć dowolnego, zazwyczaj stosowanego, środka transportu, ale należy wziąć pod uwagę względy bezpieczeństwa.

Ocena - Podczas transportu pies powinien zachowywać się spokojnie i swobodnie.

4.3 RH-MT V

4.3.1 Ćwiczenia

Ćwiczenia		Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie przy nodze na smyczy	15
2	Przejście przez grupę ludzi	15
3	Zmiana pozycji	15
4	Warowanie z rozpraszaniem	15
5	Przejście po nieprzyjemnym podłożu	15
6	Stabilna kładka	10
7	Noszenie i przekazywanie	15

4.3.2 Chodzenie przy nodze na smyczy

Miejsce i wykonanie – szkic 10.1

Dozwolone komendy – albo głosowa, albo optyczna 1 komenda do chodzenia przy nodze dozwolona przy każdym ruszaniu i zmianie tempa

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

4.3.3 Przejście przez grupę ludzi

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.2

Dozwolone komendy – 1 głosowa lub optyczna komenda dozwolona przy każdym ruszaniu

Wykonanie i ocena – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

4.3.4 Zmiana pozycji

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.4

Zmiana pozycji powinna być prezentowana na stoliku.

Wymiary stolika 100x100 cm, wys. 60 cm

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wskoczenia i pozostania na stoliku
 - 1 głosowa i/lub optyczna komenda dla każdej pozycji
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.8

Ocena – jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji, ocena jest obniżana o 4 punkty,

- jeśli pies zeskoczy za wcześniej ze stolika, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

4.3.5 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-3.

Po zakończeniu trzeciego ćwiczenia przez drugi zespół, przewodnik na polecenie sędziego kończy to ćwiczenie. Podczas, gdy drugi zespół wykonuje pozostałe ćwiczenia,

przewodnik zostaje ze swoim psem na miejscu do warowania lub innym wskazanym przez sędziego. Można psa wziąć na smycz.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu drugiego ćwiczenia przez drugi zespół, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne,
 - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem drugiego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów,
 - jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

4.3.6 Przejście po nieprzyjemnym podłożu

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.1

Dozwolone komendy: 1głosowa lub optyczna komenda do ruszenia

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.12

Ocena – jeśli obszar zostanie opuszczony przed zakończeniem ćwiczenia, ocena jest niedostateczna.

4.3.7 Stabilna kładka

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.2

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa lub optyczna do wejścia na przeszkodę
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania w miejscu
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do dalszego marszu

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.14

Ocena – jeśli pies zeskoczy z kładki w jej pierwszej połowie, otrzymuje 0 punktów,
 - jeśli pies zeskoczy z kładki w drugiej połowie, ocena jest niedostateczna.

4.3.8 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.5

Dozwolone komendy: 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stolik z pozycji zasadniczej i 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

Rozdział 5. Posłuszeństwo i sprawność – klasa A

5.1 RH-F A, RH-FL A, RH-T A

5.1.1 Ćwiczenia

Ćwiczenia		Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie bez smyczy i przejście przez grupę	15
2	Kontrola na odległość	15
3	Aportowanie na płaskim podłożu	10
4	Noszenie i przekazywanie	10
5	Sterowanie na odległość	10
6	Niestabilna kładka	10
7	Drabina	10
8	Tunel	10
9	Warowanie z rozpraszaniem	10

5.1.2. Chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Grupa ludzi – Grupa zawiera 4 osoby, dwie z nich muszą mieć na smyczy dobrze socjalizowane psy (psa i sukę). Grupa porusza się po kole zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Dozwolone komendy: 1 krótka głosowa lub optyczna komenda do ruszania, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

Grupa – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

5.1.3 Kontrola na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.7

Dozwolone komendy: - 1 głosowa komenda do ruszenia

- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

- 1 głosowa komenda do przywołania

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do zawarowania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.15

Ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.15 – jeśli pies przyjmuje inną pozycję, niż wymagana, odejmuje się 6 punktów za każdą.

5.1.4 Aportowanie na płaskim podłożu

Miejsce ćwiczenia – miejsce startu określa sędzia

Przedmiot – jeden z przedmiotów przygotowanych zgodnie z rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy - zawsze 1 głosowa lub optyczna komenda jest dozwolona dla:

- przyjęcia pozycji zasadniczej na początku i na końcu ćwiczenia;

- wysłania po aport;

- oddania aportu.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.9

Ocena – jeśli przewodnik opuści swoje miejsce przed zakończeniem ćwiczenia lub pies nie zaaportuje przedmiotu, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

5.1.5 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.6

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji zasadniczej;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przywołania;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;

- jeśli pies, po postawieniu na podłożu, opuści pomocnika przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie jako dostateczne.

5.1.6 Sterowanie na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.5 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wysłania na środek;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do pozostania w miejscu;

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do każdego wysłania na stół;

- 1 głosowa komenda do wskoczenia i pozostania na stoliku;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.16

Ocena – jeśli „środek” nie zostanie wykonany, jeśli kolejność określona wcześniej przez przewodnika nie jest zrealizowana, jeśli przewodnik opuści swoje miejsce – ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

5.1.7 Niestabilna kładka

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.6 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wejścia na przeszkodę
 - 1 komenda głosowa do zatrzymania,
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do każdego ruszenia.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.17

Ocena – jeśli pies zeskoczy z przeszkody w pierwszej jej części, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów;
 - jeśli pies zeskoczy z przeszkody za połową, ocena jest niedostateczna.

5.1.8 Drabina

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.7 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wejścia na przeszkodę;
 - 1 komenda głosowa do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.18

Ocena: - jeśli pies zeskoczy z przeszkody w pierwszej jej części, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów;
 - jeśli pies zeskoczy z przeszkody za połową, ocena jest niedostateczna;
 - jeśli pies zeskoczy z ostatniego szczebla, ocena może być najwyżej dostateczna;
 - jeśli pies spadnie między szczeble i ma możliwość samodzielnego wydostania się na drabinę bez pomocy, otrzymuje częściową ocenę niedostateczną;
 - pojedyncze kroki po listwie odpowiednio obniżają ocenę;
 - jeśli pies przez większą część drabiny idzie po listwie lub stąpa bardzo niepewnie, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

5.1.9 Tunel

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.8 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do przejścia przez tunel
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.13

Ocena – jeśli pies nie opuści tunelu lub nie zatrzyma się na komendę – ocena jest niedostateczna.

5.1.10 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-8.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, część punktów jest odejmowana;
 - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów;
 - jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

5.2 RH-L A

5.2.1 Ćwiczenia

Ćwiczenia		Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie bez smyczy i przejście przez grupę	15
2	Kontrola na odległość	15
3	Aportowanie na płaskim podłożu	10
4	Noszenie i przekazywanie	10
5	Sterowanie na odległość	20
6	Warowanie z rozpraszaniem	10
7	Podążanie śladem nart w głębokim śniegu	10
8	Transport	10

Ćwiczenia 7 i 8 mogą być przeprowadzane osobno przed lub po pracy węchowej.

5.2.2. Chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Grupa ludzi – Grupa zawiera 4 osoby, dwie z nich muszą mieć na smyczy dobrze socjalizowane psy (psa i sukę). Grupa porusza się po kole zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Dozwolone komendy: 1 krótka głosowa lub optyczna komenda do ruszania, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

Grupa – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

5.2.3 Kontrola na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.7

Dozwolone komendy:

- 1 głosowa komenda do ruszenia
- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania
- 1 głosowa komenda do przywołania
- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do zawarowania
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.15

Ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.15 – jeśli pies przyjmuje inną pozycję, niż wymagana, odejmuje się 6 punktów za każdą.

5.2.4 Aportowanie na płaskim podłożu

Miejsce ćwiczenia – miejsce startu określa sędzia

Przedmiot – jeden z przedmiotów przygotowanych zgodnie z rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - zawsze 1 głosowa lub optyczna komenda jest dozwolona dla:

- wystania po aport;
- oddania aportu;
- przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.9

Ocena – jeśli przewodnik opuści swoje miejsce przed zakończeniem ćwiczenia lub pies nie zaaportuje przedmiotu, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

5.2.5 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.6

Zamiast stolika może być użyty blok śniegu lub inne podwyższenie.

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji zasadniczej;
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do przywołania;
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;
 - jeśli pies, po postawieniu na podłożu, opuści pomocnika przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie jako dostateczne.

5.2.6 Sterowanie na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.4 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i optyczna komenda do wysłania na środek;
 - 1 głosowa komenda do pozostania w miejscu;
 - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do każdego wysłania na oznaczone miejsce;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do pozostania w oznaczonym miejscu;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.16

Ocena – jeśli „środek” nie zostanie wykonany, jeśli kolejność osiągania oznaczonych miejsc nie jest zrealizowana, jeśli przewodnik opuści swoje miejsce – ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

5.2.7 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do warowania
 - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-5.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu trzeciego ćwiczenia przez drugi zespół, część punktów jest odejmowana;
 - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem trzeciego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów;
 - jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

5.2.8 Podążanie śladem nart w głębokim śniegu

Miejsce – trasa przejścia (linia) może mieć dowolny kształt, ale bez kątów ostrych i mieć długość ok. 250 kroków.

Podążanie śladem nart jest wykonywane na nartach lub w rakietach śnieżnych.

Dozwolone komendy: – 1 głosowa lub optyczna komenda do „podążania”;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik z psem przyjmują pozycję zasadniczą na początku trasy. Z tej pozycji przewodnik będzie szedł z psem trasą wyznaczoną w terenie.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu 1 komendę głosową lub optyczną do „podążania za” i idzie wyznaczoną trasą przed swoim psem. Z pozycji zasadniczej pies musi natychmiast przejść za przewodnika i podążać za nim trasą.

Ocena – Oczekiwane jest płynne przemieszczanie się zespołu, ze stałą odległością między przewodnikiem a psem i niewielką ilością komend głosowych/optycznych od początku do końca.

Ocenę obniżają: - niepewny start i podążanie za przewodnikiem;
 - schodzenie ze śladu;
 - cofanie się psa
 - wchodzenie na lub wyprzedzanie przewodnika przez psa;
 - powtarzane komendy głosowe lub optyczne.

5.2.9 Transport

Miejsce – środki transportu, np. skuter śnieżny, wyciąg narciarski, helikopter itp.

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wejścia;
 - 1 głosowa komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik z psem bez smyczy przyjmują pozycję zasadniczą w odpowiedniej odległości od środka transportu. Na polecenie sędziego przewodnik podnosi lub wysyła psa komendą głosową i/lub optyczną na pojazd. Sposób wsiadania zależy od decyzji przewodnika.

Po podróży lub locie przewodnik wysiada z psem, umieszcza go w bezpiecznej odległości od środka transportu i razem przyjmują pozycję zasadniczą.

Można użyć dowolnego, zazwyczaj stosowanego, środka transportu, ale należy wziąć pod uwagę względy bezpieczeństwa.

Ocena - Podczas transportu pies powinien zachowywać się spokojnie i swobodnie.

Jeśli pies nie współpracuje w trakcie przenoszenia lub w transporcie, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

5.3 RH-MT A

5.3.1 Ćwiczenia

	Ćwiczenia	Maksymalna ilość punktów 100
1	Chodzenie bez smyczy i przejście przez grupę ludzi	15
2	Zmiana pozycji	15
3	Nieprzyjemne podłoże	15
4	Stabilna kładka	10
5	Tunel	15
6	Noszenie i przekazywanie	15
7	Warowanie z rozpraszaniem	15

5.3.2 Chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę ludzi

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Grupa ludzi – Grupa zawiera 4 osoby, dwie z nich muszą mieć na smyczy dobrze socjalizowane psy (psa i sukę). Grupa porusza się po kole zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Dozwolone komendy: 1 krótka głosowa lub optyczna komenda do ruszania, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

Grupa – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

5.3.3 Zmiana pozycji

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.4

Zmiana pozycji powinna być prezentowana na stoliku.

Wymiary stolika 100x100 cm, wys. 60 cm

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wskoczenia i pozostania na stoliku

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda dla każdej pozycji

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.8

Ocena – jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji, ocena jest obniżana o 4 punkty,

- jeśli pies zeskoczy za wcześniej ze stolika, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

5.3.4 Przejście po nieprzyjemnym podłożu

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.1

Dozwolone komendy: 1głosowa lub optyczna komenda do ruszenia

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.12

Ocena – przechodzenie niepewne, z ociąganiem skutkuje obniżeniem oceny;

- jeśli obszar zostanie opuszczony przed zakończeniem ćwiczenia, ocena jest niedostateczna.

5.3.5 Stabilna kładka

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.2

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa lub optyczna do wejścia na przeszkodę

- 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania w miejscu

- 1 komenda głosowa lub optyczna do dalszego marszu

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.14

Ocena – jeśli pies zeskoczy z kładki w jej pierwszej połowie, otrzymuje 0 punktów,

- jeśli pies zeskoczy z kładki w drugiej połowie, ocena jest niedostateczna.

5.3.6 Tunel

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.8

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do przejścia przez tunel

- 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.13

Ocena – jeśli pies nie opuści tunelu lub nie zatrzyma się na komendę – ocena jest niedostateczna.

5.3.7 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.6

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji zasadniczej;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przywołania;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;

- jeśli pies, po postawieniu na podłożu, opuści pomocnika przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie jako dostateczne.

5.3.8 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania
- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-6.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu trzeciego ćwiczenia przez drugi zespół, część punktów jest odejmowana;

- jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów;

- jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

Rozdział 6. Posłuszeństwo i sprawność – klasa B

6.1 RH-F B, RH-FL B, RH-T B

6.1.1 Ćwiczenia

	Ćwiczenia	Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie bez smyczy i przejście przez grupę	15
2	Kontrola na odległość	15
3	Aportowanie na płaskim podłożu	10
4	Noszenie i przekazywanie	10
5	Sterowanie na odległość	10
6	Huśtawka	10
7	Drabina	10
8	Tunel	10
9	Warowanie z rozpraszaniem	10

6.1.2 Chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę ludzi

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Grupa ludzi – Grupa zawiera 4 osoby, dwie z nich muszą mieć na smyczy dobrze socjalizowane psy (psa i sukę). Grupa porusza się po kole zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Dozwolone komendy: 1 krótka głosowa lub optyczna komenda do ruszania, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

Grupa – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

6.1.3 Kontrola na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.7

Dozwolone komendy: - 1 głosowa komenda do ruszenia

- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

- 1 głosowa komenda do przywołania

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do zawarowania

- 1 komenda głosowa i/lub optyczna do stania

- 1 głosowa komenda do przywołania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Pozycje – siad, waruj, stój

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.15

Ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.15 – jeśli pies przyjmuje inną pozycję, niż wymagana, odejmuje się 4 punkty za każdą.

6.1.4 Aportowanie na płaskim podłożu

Miejsce ćwiczenia – miejsce startu określa sędzia

Przedmiot – jeden z przedmiotów przygotowanych zgodnie z rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy - zawsze 1 głosowa lub optyczna komenda jest dozwolona dla:

- wysłania po aport;
- oddania aportu;
- przyjęcia pozycji zasadniczej na końcu ćwiczenia.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.9

Ocena – jeśli przewodnik opuści swoje miejsce przed zakończeniem ćwiczenia, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

6.1.5 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.6

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji

- zasadniczej;
- 1 komenda głosowa lub optyczna do przywołania;
- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;

- jeśli pies, po postawieniu na podłożu, opuści pomocnika przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie jako dostateczne.

6.1.6 Sterowanie na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.5 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wysłania na środek;

- 1 głosowa komenda do pozostania w miejscu;
- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do każdego wysłania na stół;
- 1 głosowa komenda do wskoczenia i pozostania na stoliku;
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania;
- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.16

Ocena – jeśli „środek” lub stół nie zostanie wykonany, jeśli wylosowana kolejność nie jest zrealizowana, jeśli przewodnik opuści swoje miejsce – ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

6.1.7 Huśtawka

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.9 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wejścia na przeszkodę;

- 1 głosowa komenda do zatrzymania;
- 1 głosowa lub optyczna komenda do każdego ruszenia.

Wykonanie - Przewodnik przyjmuje pozycję zasadniczą z psem bez smyczy przed huśtawką. Na komendę głosową i/lub optyczną do wejścia, pies musi wejść na ruchomą część po rampie wejściowej i natychmiast się zatrzymać na kolejną komendę głosową. Na polecenie sędziego, przewodnik idzie do psa, daje mu komendę do ruszenia i idzie obok

niego do końca ruchomej części i tam się zatrzymuje. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę do ruszenia, pies opuszcza przyrząd po ramie zejściowej, przewodnik robi jeszcze kilka kroków dalej i zatrzymuje się, a pies samodzielnie przyjmuje pozycję zasadniczą.

Pies musi iść przez całą przeszkodę bez lęku, czy nadmiernego pobudzenia.

Ocena: - jeśli pies zeskoczy w pierwszej części przeszkody, otrzymuje 0 punktów;

- jeśli pies zeskoczy za pierwszą połową, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;
- ocenę obniżają także niepewność i/lub pobudzenie, niewystarczająca koordynacja.

6.1.8 Drabina

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.7 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wejścia na przeszkodę;

- 1 komenda głosowa do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.18

Ocena: - jeśli pies zeskoczy z przeszkody w pierwszej jej części, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów;

- jeśli pies zeskoczy z przeszkody za połową, ocena jest niedostateczna;
- jeśli pies zeskoczy z ostatniego szczebla, ocena może być najwyżej dostateczna;
- jeśli pies spadnie między szczeble i ma możliwość samodzielnego wydostania się na drabinę bez pomocy, otrzymuje częściową ocenę niedostateczną;
- pojedyncze kroki po listwie odpowiednio obniżają ocenę;
- jeśli pies przez większą część drabiny idzie po listwie lub stąpa bardzo niepewnie, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

6.1.9 Tunel

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.8 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i /lub optyczna do przejścia przez tunel

- 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania
- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia pozycji zasadniczej

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.13

Ocena – jeśli pies nie opuści tunelu lub nie zatrzyma się na komendę – ocena jest niedostateczna.

6.1.10 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania

- 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-8.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu czwartego

- ćwiczenia przez drugi zespół, część punktów jest odejmowana;
- jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów;
- jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

6.2 RH-L B

6.2.1 Ćwiczenia

Ćwiczenia		Maksymalna ilość punktów - 100
1	Chodzenie bez smyczy i przejście przez grupę	15
2	Kontrola na odległość	15
3	Aportowanie na płaskim podłożu	10
4	Noszenie i przekazywanie	10
5	Warowanie z rozpraszaniem	10
6	Sterowanie na odległość	20
7	Podążanie śladem nart w głębokim śniegu	10
8	Transport	10

Ćwiczenia 7 i 8 mogą być przeprowadzane osobno przed lub po pracy węchowej.

6.2.2. Chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Grupa ludzi – Grupa zawiera 4 osoby, dwie z nich muszą mieć na smyczy dobrze socjalizowane psy (psa i sukę). Grupa porusza się po kole zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Dozwolone komendy: 1 krótka głosowa lub optyczna komenda do ruszania, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

Grupa – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

6.2.3 Kontrola na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.7

Dozwolone komendy: - 1 głosowa komenda do ruszenia

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do siadania
- 1 głosowa komenda do przywołania
- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do zawarowania
- 1 głosowa i/lub optyczna komenda do „stój”
- 1 głosowa komenda do przywołania
- 1 głosowa komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej

Pozycje – siad, waruj, stój

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.15

Ocena – jeśli odległość między wydaniem komendy a miejsce przyjęcia jej przez psa przekracza 10 kroków, ćwiczenie może zostać ocenione maksymalnie na dostatecznie;
- jeśli pies przyjmuje inną pozycję, niż wymagana, odejmuje się 4 punkty za każdą.

6.2.4 Aportowanie na płaskim podłożu

Miejsce ćwiczenia – miejsce startu określa sędzia

Przedmiot – jeden z przedmiotów przygotowanych zgodnie z rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy - zawsze 1 głosowa lub optyczna komenda jest dozwolona dla:

- wysłania po aport;
- oddania aportu;
- przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.9

Ocena – Rzucenie przedmiotu za blisko lub za daleko oraz jakakolwiek pomoc ze strony przewodnika odpowiednio obniżają ocenę.

Jeśli przewodnik opuści swoje miejsce przed zakończeniem ćwiczenia, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

6.2.5 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.6

Zamiast stolika może być użyty blok śniegu lub inne podwyższenie.

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji zasadniczej;
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do przywołania;
 - 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;
 - jeśli pies, po postawieniu na podłożu, opuści pomocnika przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie jako dostateczne.

6.2.6 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-4.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu trzeciego ćwiczenia przez drugi zespół, część punktów jest odejmowana;
 - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem trzeciego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów;
 - jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

6.2.7 Sterowanie na odległość

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.5 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i optyczna komenda do wystąpienia na środek;
 - 1 głosowa komenda do pozostania w miejscu;
 - 1 głosowa i optyczna komenda do wystąpienia na każde z 3 oznaczonych miejsc;
 - 1 głosowa komenda do pozostania w oznaczonym miejscu;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.16

Ocena – jeśli „środek” nie zostanie wykonany, wylosowana kolejność osiągnięcia oznaczonych miejsc nie jest zrealizowana lub jeśli przewodnik opuści swoje miejsce – ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne.

6.2.8 Podążanie śladem nart w głębokim śniegu

Miejsce – trasa przejścia (linia) może mieć dowolny kształt, ale bez kątów ostrych i mieć długość ok. 350 kroków.

Podążanie śladem nart jest wykonywane na nartach lub w raketach śnieżnych.

Dozwolone komendy: – 1 głosowa i/lub optyczna komenda do „podążania”;
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik z psem przyjmują pozycję zasadniczą na początku trasy. Z tej pozycji

przewodnik będzie szedł z psem trasą wyznaczoną w terenie.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu 1 komendę głosową lub optyczną do „podążania za” i idzie wyznaczoną trasą przed swoim psem. Z pozycji zasadniczej pies musi natychmiast przejść za przewodnika i podążać za nim trasą.

Ocena – Oczekiwane jest płynne przemieszczanie się zespołu ze stałą odległością między przewodnikiem a psem i niewielką ilością komend głosowych/optycznych od początku do końca.

Ocenę obniżają: - niepewny start i podążanie za przewodnikiem;

- schodzenie ze śladu;
- cofanie się psa
- wchodzenie na lub wyprzedzanie przewodnika przez psa;
- powtarzane komendy głosowe lub optyczne.

6.2.9 Transport

Miejsce – środki transportu, np. skuter śnieżny, wyciąg narciarski, helikopter itp.

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wejścia;

- 1 głosowa komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – Przewodnik z psem bez smyczy przyjmują pozycję zasadniczą w odpowiedniej odległości od środka transportu. Na polecenie sędziego przewodnik podnosi lub wysyła psa komendą głosową i/lub optyczną na pojazd. Sposób wsiadania zależy od decyzji przewodnika.

Po podróży lub locie przewodnik wysiada z psem, umieszcza go w bezpiecznej odległości od środka transportu i razem przyjmują pozycję zasadniczą.

Można użyć dowolnego, zazwyczaj stosowanego, środka transportu, ale należy wziąć pod uwagę względy bezpieczeństwa.

Ocena - Podczas transportu pies powinien zachowywać się spokojnie i swobodnie.

Jeśli pies zachowuje się niepewnie lub jest bardzo pobudzony w trakcie wsiadania, wysiadania i/lub w trakcie transportu, ocena jest odpowiednio obniżana.

Jeśli pies nie współpracuje w trakcie przenoszenia lub w transporcie, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

6.3 RH-MT B

6.3.1 Ćwiczenia

Ćwiczenia		Maksymalna ilość punktów 100
1	Chodzenie bez smyczy i przejście przez grupę ludzi	15
2	Zmiana pozycji	15
3	Nieprzyjemne podłoże	15
4	Niestabilna kładka	15
5	Tunel	15
6	Noszenie i przekazywanie	10
7	Warowanie z rozpraszaniem	15

6.3.2 Chodzenie przy nodze bez smyczy i przejście przez grupę ludzi

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Grupa ludzi – Grupa zawiera 4 osoby, dwie z nich muszą mieć na smyczy dobrze socjalizowane psy (psa i sukę). Grupa porusza się po kole zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Dozwolone komendy: 1 krótka głosowa lub optyczna komenda do ruszania, która może być wydana przy każdym ruszaniu i zmianie tempa.

Wykonanie i ocena - zgodnie z rozdziałem 3.3.5

Grupa – zgodnie z rozdziałem 3.3.6

6.3.3 Zmiana pozycji

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.4

Zmiana pozycji powinna być prezentowana na stoliku.

Wymiary stolika 100x100 cm, wys. 60 cm

Dozwolone komendy: - 1 głosowa i/lub optyczna komenda do wskoczenia i pierwszej pozycji;

- 1 głosowa i/lub optyczna komenda dla każdej pozycji;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przywołania;

- 1 głosowa lub optyczna komenda do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.8

Ocena – jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji, ocena jest obniżana o 4 punkty,

- jeśli pies zeskoczy za wcześniej ze stolika, ćwiczenie jest oceniane jako niedostateczne.

6.3.4 Przejście po nieprzyjemnym podłożu

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.1

Dozwolone komendy: 1głosowa lub optyczna komenda do ruszenia

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.12

Ocena – przechodzenie niepewne, z ociąganiem skutkuje obniżeniem oceny;

- jeśli obszar zostanie opuszczony przed zakończeniem ćwiczenia, ocena jest niedostateczna.

6.3.5 Niestabilna kładka

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.6 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wejścia na przeszkodę

- 1komenda głosowa do zatrzymania,

- 1 komenda głosowa lub optyczna do każdego ruszenia.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.17

Ocena – jeśli pies zeskoczy z przeszkody w pierwszej jej części, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów;

- jeśli pies zeskoczy z przeszkody za połową, ocena jest niedostateczna;

- jeśli pies odmówi wykonania przeszkody, otrzymuje 0 punktów.

6.3.6 Tunel

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 20.8 i rozdziałem 2.4.1

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i /lub optyczna do przejścia przez tunel;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do zatrzymania;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.13

Ocena – wejście i przejście przez przeszkodę niepewne, z wahaniem i/lub pobudzeniem odpowiednio obniżają ocenę;

- jeśli pies nie opuści tunelu lub nie zatrzyma się na komendę – ocena jest niedostateczna.

6.3.7 Noszenie i przekazywanie

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.6

Dozwolone komendy: - 1 komenda głosowa i/lub optyczna do wskoczenia na stół z pozycji zasadniczej;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przywołania;

- 1 komenda głosowa lub optyczna do przyjęcia końcowej pozycji zasadniczej.

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.10

Ocena – jeśli pies zeskoczy w trakcie noszenia, ćwiczenie oceniane jest jako niedostateczne;
 - jeśli pies, po postawieniu na podłożu, opuści pomocnika przed pozwoleniem sędziego, ćwiczenie może być ocenione maksymalnie jako dostateczne.

6.3.8 Warowanie z rozpraszaniem

Miejsce i wykonanie – zgodnie ze szkicem 10.1

Dozwolone komendy: - 1 głosowa lub optyczna komenda do warowania
 - 1 głosowa lub optyczna komenda do siadania

Wykonanie – zgodnie z rozdziałem 3.3.11

Pies powinien leżeć spokojnie bez ingerencji przewodnika, w czasie, gdy drugi pies wykonuje ćwiczenia 1-6.

Ocena: - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry po zakończeniu czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, część punktów jest odejmowana;
 - jeśli pies opuści miejsce warowania więcej niż na 3 metry przed zakończeniem czwartego ćwiczenia przez drugi zespół, otrzymuje 0 punktów;
 - jeśli pies nie przyjmuje pozycji leżącej, tylko stoi lub siedzi, ale pozostaje w miejscu otrzymuje 5 punktów mniej.

Rozdział 7. Praca wężowa – klasa V

7.1 RH-F V

7.1.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 100
Trzymanie się śladu (ułożonego przez przewodnika)	50
Przedmioty 3x10 pkt	30
Informacja - ćwiczenie	20

7.1.2 Warunki dla RH-F V

Ślad przewodnika – 400 normalnych kroków z dwoma zmianami kierunku pod kątem prostym i 3 przedmiotami przewodnika zgodnymi z rozdziałem 2.4.2

Punkt startowy jest zaznaczony znacznikiem, który pokazuje kierunek śladu.

Po krótkim postoju na starcie, przewodnik idzie normalnym krokiem w wyznaczonym kierunku. Podczas układania śladu nie może szurać, ciągnąć nogami ani się zatrzymywać.

Przedmioty muszą być położone na śladzie, a nie obok.

Wiek śladu – 20 minut

7.1.3 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Czas szukania – maksymalnie 15 minut

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

7.1.4 Wykonanie ćwiczenia informacji - patrz 3.4.5

Po zakończeniu pracy wężowej, przewodnik z psem na smyczy w pozycji zasadniczej melduje się u sędziego, informując o sposobie oznaczania przez psa. Na polecenie sędziego przechodzą na miejsce ćwiczenia i wykonują je.

7.2 RH-FL V

7.2.1.

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 100
Sposób pracy w czasie szukania	30
Oznaczenie pozoranta	70

7.2.2 Warunki dla RH-FL V

Teren - 5000 m² terenu otwartego i zarośniętego

Kryjówki muszą być wybrane w sposób pozwalający psu na wzrokowy i fizyczny kontakt z pozorantem.

Pozoranci – 1 osoba

7.2.3 Wykonanie – zgodnie z ogólnymi zasadami z rozdziału 3.

Czas szukania – maksymalnie 10 minut

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Jeśli pozorant nie zostanie odnaleziony, egzamin nie może być zdany.

Pierwsze fałszywe oznaczenie obniża punktację o 20 punktów.

W odniesieniu do przewodnika, szczególnie oceniana jest praca zespołowa.

7.3 RH-T V

7.3.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 100
Sposób pracy w czasie szukania	30
Oznaczenie pozoranta	70

7.3.2 Warunki dla RH-T V

Teren – gruzy budynków o pow. Minimum 400-600m² na jednym klasie, które mogą zawierać różne materiały konstrukcyjne

Pozoranci – 1 osoba

7.3.3 Wykonanie – zgodnie z ogólnymi zasadami z rozdziału 3.

Przewodnik może iść za swoim psem na gruzy, jeśli sędzia na to pozwoli. Dotyczy to sytuacji, gdy pies dostatecznie oddali się od przewodnika.

Czas szukania – maksymalnie 10 minut

Ocena – zgodnie z rozdziałem 3.

Pierwsze fałszywe oznaczenie skutkuje odebraniem 20 punktów.

Jeśli pozorant nie zostanie odnaleziony, egzamin nie może być zdany.

7.4 RH-L V

7.4.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 100
Sposób pracy w czasie szukania	30
Oznaczenie pozoranta	70

7.4.2 Warunki dla RH-L V

Teren – Pole śniegowe o pow. ok. 5000m² z minimum 3 kryjówkami śnieżnymi

Wejścia do kryjówek powinny być dość luźno zbudowane z bloków śniegowych, tak by pies mógł dostać się do pozoranta przez drapanie. Należy pamiętać, by kryjówki były dostosowane do terenu i nie rzucały się w oczy.

Pozorant – 1 osoba schowana w kryjówce śniegowej min. 10 minut przed wysłaniem psa, która musi pozostawać spokojnie podczas szukania.

7.4.3 Wykonanie – zgodnie z ogólnymi zasadami z rozdziału 3.

Przewodnik może pracować w raketach lub na nartach.

Pies musi systematycznie przeszukać teren na polecenie przewodnika.

Przewodnik może opuścić miejsce startu tylko, gdy pies oddali się na min. 30 kroków, oznacza i/lub na polecenie sędziego.

Czas szukania – maksymalnie 10 minut.

Oznaczenie – Pies może dostać się do pozoranta, później pozorant zostaje wydobyty przez przewodnika na polecenie sędziego, a miejsce odnalezienia jest zaznaczane przez przewodnika.

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Pierwsze fałszywe oznaczenie, skutkuje odebraniem 20 punktów.

Sędzia może stwierdzić fałszywe oznaczenie, jeśli pies nie miał żadnej możliwości zebrania zapachu pozoranta, biorąc pod uwagę sytuację termiczną i lokalny wiatr.

Jeśli pozorant nie został odnaleziony, egzamin nie może być zdany.

7.5 RH-MT V

7.5.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 100
Podjęcie śladu	10
Podążanie i trzymanie się śladu	50
Lokalizacja i oznaczenie pozoranta	40

7.5.2 Warunki dla śladu MT V

Długość i rodzaj śladu - 1000 kroków/ok. 500m

- 2 zmiany kierunku, zmiana terenu i 1 skrzyżowanie drogi i/lub ścieżki

- wiek śladu - 60 minut

7.5.3 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Czas szukania – 15 minut

Ocena - sędzia może przerwać pracę w każdym momencie, jeśli jest przekonany, że pies nie może samodzielnie jej kontynuować.

Jeśli deptacz nie zostanie odnaleziony, egzamin jest niezdany.

Rozdział 8. Praca węchowa – klasa A

8.1 RH-F A

8.1.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Przedmiot identyfikacyjny	10
Szukanie przedmiotu identyfikacyjnego	10
Podjęcie śladu	10
Podążanie śladem	70
5 przedmiotów (8 punktów za każdy)	40
Oznaczenie pozoranta	Lokalizacja – 30 Oznaczenie - 30

8.1.2 Warunki dla RH-F A

Długość i rodzaj śladu: - ślad obcy, 1000 kroków,

- 4 konkretne zmiany kierunku pod kątem prostym lub rozwartym,
- wiek śladu – 90 minut.

Początek – Początkiem śladu jest przedmiot identyfikacyjny umieszczony w niewidoczny sposób na obszarze 20x20m. Linia podstawowa tego obszaru jest oznaczona po prawej i po lewej.

Deptacz wchodzi na ten obszar z lewej bądź prawej strony i umieszcza przedmiot w wyznaczonym terenie. Oznacza on początek śladu deptacza. Po krótkiej przerwie, deptacz idzie normalnym tempem w wyznaczonym kierunku.

Trasa - Ścieżka śladu powinna być tak naturalna, jak to możliwe, dopasowana do terenu i zawierająca zmiany terenu.

Terren może obejmować las, zarośla i pola, a także skrzyżowania dróg i ścieżek.

Deptacz cały czas idzie normalnym tempem, nie może na śladzie szurać ani się zatrzymywać. Musi dać sędziemu dokładny plan śladu, z wszystkimi niezbędnymi informacjami, jak kolejność przedmiotów i wyraźne miejsca wzdłuż śladu.

Zapis śladu na GPS jest pożądany.

Deptacz pozostawia na śladzie 5 przedmiotów.

Przedmioty nie mogą leżeć w pobliżu śladu, ale muszą być dokładnie na śladzie.

Deptacz musi zaznaczyć położenie każdego na planie. Przedmioty powinny być oznaczone i dokładnie opisane.

Koniec śladu – na końcu śladu deptacz przyjmuje pozycję leżącą lub siedzącą. Musi tam być przed rozpoczęciem pracy przez psa.

8.1.3 Wykonanie – zgodnie z ogólnymi zasadami z rozdziału 3.

Przewodnik kieruje swojego psa do zlokalizowania przedmiotu identyfikacyjnego, puszczając go bez smyczy sprzed linii podstawowej.

Pies musi systematycznie przeszukać obszar i znaleźć przedmiot identyfikacyjny w ciągu 3 minut w obrębie strefy; przewodnik może sterować psem i naprowadzać komendami głosowymi i/lub optycznymi, ale bez przekraczania linii podstawowej.

Po zlokalizowaniu przedmiotu identyfikacyjnego przewodnik bierze psa na linkę, jeśli jest potrzebna i kieruje go do pracy na śladzie.

Jeśli pies nie znajdzie przedmiotu, ale znajdzie ślad, przewodnik może zatrzymać psa i dopiąć linkę do tropienia lub może od razu podążyć za psem, powiadamiając sędziego, jeśli pies tropi bez linki.

Jeśli pies nie znajdzie śladu w ciągu wyznaczonych 3 minut pracy, zespół może kontynuować próbę podjęcia śladu, kosztem czasu pracy, jednak przewodnik nie może wejść na przeszukiwane pole. Sędzia może przerwać szukanie, jeśli jest jasne, że pies wyraźnie odmawia pracy lub jest niezdolny do rozwiązania zadania.

Czas szukania – maksymalnie 20 minut, włączając czas dla przedmiotu identyfikacyjnego

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3, w szczególności:

- praca na wyznaczonym polu i wskazanie przedmiotu identyfikacyjnego;
- podjęcie i podążanie śladem;
- sprawdzenie kolejności odnajdywanych przedmiotów;
- samodzielne oznaczenie deptacza na końcu śladu;
- jeśli deptacz nie został odnaleziony, egzamin nie może być zdany;
- jeśli oznaczenie deptacza lub położenia przedmiotu została sprowokowana przez przewodnika, ocena za oznaczanie jest 0 punktów.
- sędzia może przerwać pracę w każdej chwili, jeśli jest przekonany, że pies nie może samodzielnie kontynuować pracy.

Ocena psa - Jeśli przekroczony zostanie czas na odnalezienie przedmiotu identyfikacyjnego i podjęcie śladu, ta część jest oceniana na 0 punktów.

Ocena oznaczania – Jeśli przewodnik zgłosi oznaczanie szczekaniem, a pies wyraźnie oznaczy deptacza, ale bez szczekania – ocena za oznaczanie jest niedostateczna.

Jeśli pies nie szczeka dokładnie w kierunku pozoranta albo opuszcza go na krótko, ocena za oznaczanie może być najwyżej dostateczna.

8.2 RH-FL A

8.2.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Oznaczanie - ćwiczenie	20
Sterowność	20
Intensywność szukania	10
Ruchliwość	10
Samodzielność	10
Taktyka i praca zespołowa	10
Oznaczanie -2 osoby, maks. 60 punktów za każdą	120

8.2.2 Warunki dla RH-FL A

Teren - 20000m² (100x200m), teren otwarty i zarośnięty

Oznaczenia – Oznaczone są granice i lina środkowa

Kryjówki – Kryjówki muszą być wybrane w sposób umożliwiający psu kontakt wizualny i fizyczny z pozorantami.

Pozoranci – 2 osoby

15 minut przed rozpoczęciem szukania, teren do przeszukania musi być przedeptany przez kilka osób z psem.

8.2.3 Ćwiczenie oznaczania – patrz 3.4.5

Po wezwaniu, przewodnik melduje się z psem na smyczy w pozycji zasadniczej, zgłaszając sposób oznaczania przez psa sędziemu. Na polecenie sędziego przechodzą do miejsca ćwiczenia i wykonują go.

8.2.4 Wykonanie

Ogólnie – obowiązują zasady z rozdziału 3.

Po ćwiczeniu z oznaczania przewodnik idzie na pozycję startową dla przeszukiwania terenu, gdzie sędzia informuje go o sytuacji taktycznej.

Czas szukania – maksymalnie 15 minut.

Wykonanie – Przewodnik wysyła psa do szukania na polecenie sędziego.

Na polecenie przewodnika pies musi przeszukiwać teren szerokim rewirem po obu stronach linii środkowej. Przewodnik porusza się tylko wzdłuż linii środkowej, z wyjątkiem oznaczania.

Sporadyczne przemieszczanie się psa do tyłu nie jest błędem.

Przewodnik decyduje czy szuka pobieżnie i bez straty punktów kontynuuje szukanie od końca terenu, w przeciwną stronę, tak często jak chce.

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Pierwsze fałszywe oznaczenie skutkuje utratą 40 punktów.

Jeśli w terenie zostanie nieodnaleziony pozorant, egzamin nie może być zdany i maksymalny wynik wtedy, to 139 punktów.

8.3 RH-T A

8.3.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Oznaczanie - ćwiczenie	20
Sterowność	20
Intensywność szukania	10
Ruchliwość	10
Samodzielność	10
Taktyka i praca zespołowa	10
Oznaczanie -2 osoby, maks. 60 punktów za każdą	120

8.3.2 Warunki dla RH-T A

Teren – Gruzy budowlane o powierzchni min. 800 – 1000m², zawierające różne materiały konstrukcyjne na jednym lub więcej klasach.

Niedozwolone jest przeszukiwanie wyłącznie budynków, jednak pojedyncze pomieszczenia mogą być włączone do terenu do przeszukania.

Teren do klasy A musi zawierać ciemne pomieszczenia lub jamy i głębokie kryjówki z pozorantem pod przykryciem lub gruzem, ok. 1m.

Przewodnik dostaje opis sytuacyjny w formie szkicu.

Pozoranci – 2 osoby ukryte pod przykryciem

Rozpraszenie – dymiący ogień, hałasy silników, młotów, dudnienie, dźwięki pojazdów itp.

Asysta – Teren do przeszukania musi być przedptany przez jedna lub więcej osób z psem przynajmniej 15 minut przed rozpoczęciem pierwszego szukania. Musi być też przecinany przez 2 pomocników bez psów tuż przed i w trakcie szukania.

8.3.3 Ćwiczenie oznaczania – patrz 3.4.5

Po wezwaniu, przewodnik melduje się z psem na smyczy w pozycji zasadniczej, zgłaszając sposób oznaczania przez psa sędziemu. Na polecenie sędziego przechodzą do miejsca ćwiczenia i wykonują go.

8.3.4 Wykonanie

Ogólnie – obowiązują zasady z rozdziału 3.

Po ćwiczeniu z oznaczania przewodnik idzie na pozycję startową dla przeszukiwania gruzowiska, gdzie sędzia informuje go o sytuacji taktycznej.

Czas szukania – maksymalnie 15 minut.

Oznaczanie – Na polecenie sędziego praca jest kontynuowana po oznaczeniu. Z tego miejsca przewodnik może wysłać psa do dalszego szukania tylko 1 raz (patrz 3.4).

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Pierwsze fałszywe oznaczenie skutkuje utratą 40 punktów.

Jeśli w terenie zostanie nieodnaleziony pozorant, egzamin nie może być zdany i maksymalny wynik wtedy, to 139 punktów.

8.4 RH-L A

Praca wężowa składa się z częściowych ćwiczeń: ćwiczenia oznaczania, biologicznej lokalizacji z psem oraz technicznej lokalizacji ukrytego pod śniegiem detektora lawinowego.

8.4.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Oznaczanie - ćwiczenie	20
Praca z detektorem lawinowym	10
Sterowność	10
Intensywność szukania	10
Ruchliwość	10
Samodzielność	10
Taktyka i praca zespołowa	10
Oznaczanie -2 osoby, maks. 60 punktów za każdą	120

8.4.2 Ćwiczenie oznaczania (patrz 3.4.5)

Po wezwaniu przewodnik melduje się z psem na smyczy w pozycji zasadniczej i informuje sędziego o sposobie oznaczania przez psa. Na polecenie sędziego idzie na miejsce ćwiczenia i wykonuje go.

8.4.3 Praca z detektorem lawinowym.

Miejsce – wyraźnie oznakowane pole śnieżne o wymiarach 20x20m

1 detektor lawinowy jako nadajnik, 1 detektor lawinowy jako odbiornik

Wykonanie - Podczas meldunku przewodnik zgłasza, czy będzie używał urządzenia swojego, czy organizatora. Zadaniem przewodnika jest zlokalizować nadajnik sygnału zakopany w wyznaczonym terenie na głębokości ok. 30cm w czasie maks. 5 minut, odkopać go i pokazać sędziemu.

Taktyka zależy od przewodnika.

Jeśli dozwolony czas zostanie przekroczony, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

8.4.4 Warunki dla RH-L A

Teren – pole śnieżne o pow. ok. 8000m² z minimum 5 kryjówkami śnieżnymi. Kryjówki muszą być zbudowane z bloków śnieżnych, tak by pies miał trudność w dotarciu do pozoranta przez drapanie.

Pozoranci – 2 osoby zakopane na głębokości ok. 80cm. Pozoranci muszą być w kryjówkach min. 20 minut przed wypuszczeniem psa i pozostają spokojnie podczas szukania.

Odległość między pozorantami musi zapewniać czytelne oznaczenie.

Pomocnicy – bezpośrednio przed wysłaniem psa do pracy, teren do przeszukania musi być poprzecinany śladami minimum 3 osób bez psa, poruszających się pieszo lub na nartach.

8.4.5 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Czas szukania – maks. 15 minut. Czas jest stopowany w czasie odkopywania pierwszego pozoranta. Przewodnik może poruszać się na nartach lub w rakietach śnieżnych. Wysyła psa zgodnie ze swoją decyzją. Może opuścić pozycję startową tylko, gdy pies oddali się na min. 30 metrów, oznacza i/lub na polecenie sędziego.

Bez czekania na zakończenie odkopywania pozoranta, praca jest kontynuowana na polecenie sędziego.

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Pierwsza fałszywa informacja obniża punktację o 40 punktów.

Jeśli pozorant nie zostanie odnaleziony, egzamin nie może być zdany i maksymalny wynik wtedy, to 139 punktów.

8.5 RH-MT A

8.5.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Podjęcie śladu	20
Podążanie i trzymanie się śladu	80
Zachowanie przewodnika	20
Lokalizacja i oznaczenie pozoranta	60
Taktyka i praca zespołowa	20

8.5.2 Warunki dla MT A

Długość i rodzaj śladu: - 2000 kroków/ok. 1000m

- 3 zmiany kierunku, minimum 1 zmiana podłoża, 1 skrzyżowanie, 1 „obcy” siedzący/leżący na śladzie (między 600 a 800 m) przed końcem
- wiek śladu – 4 godziny

8.5.3 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3

Czas pracy – 45 minut

Ocena - sędzia może przerwać pracę w każdym momencie, jeśli jest przekonany, że pies nie może samodzielnie jej kontynuować.

Jeśli deptacz nie zostanie odnaleziony, egzamin jest niezdany.

Rozdział 9. Praca węchowa klasa B

9.1 RH-F B

9.1.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Przedmiot identyfikacyjny	10
Szukanie przedmiotu identyfikacyjnego	10
Podjęcie śladu	10
Podążanie śladem	70
8 przedmiotów (5 punktów za każdy)	40
Oznaczenie pozoranta	Lokalizacja – 30 Oznaczenie - 30

9.1.2 Warunki dla RH-F B

Długość i rodzaj śladu: - ślad obcy, 2000 kroków

- 8 konkretnych zmian kierunku pod kątem prostym, ostrym lub rozwartym
- wiek śladu – 180 minut
- przedmioty – 8 często używanych przedmiotów użytkowych, nie odróżniających się zbyt kolorem od podłoża

Początek – Początkiem śladu jest przedmiot identyfikacyjny umieszczony w niewidoczny sposób na obszarze 30x30m. Linia podstawowa tego obszaru jest oznaczona po prawej i po lewej.

Deptacz wchodzi na ten obszar z lewej bądź prawej strony i umieszcza przedmiot w wyznaczonym terenie. Oznacza on początek śladu deptacza. Po krótkiej przerwie, deptacz idzie normalnym tempem w wyznaczonym kierunku.

Trasa - Ścieżka śladu powinna być tak naturalna, jak to możliwe, dopasowana do terenu i zawierająca zmiany terenu. Teren może obejmować las, zarośla i pola, a także skrzyżowania dróg i ścieżek.

Deptacz cały czas idzie normalnym tempem, nie może na śladzie szurać ani się zatrzymywać. Musi dać sędziemu właściwy plan śladu, z wszystkimi niezbędnymi informacjami, jak kolejność przedmiotów i wyraźne miejsca wzdłuż śladu.

Zapis śladu na GPS jest dozwolony i pożądan.

Deptacz pozostawia na śladzie 8 przedmiotów.

Przedmioty nie mogą leżeć w pobliżu śladu, ale muszą być dokładnie na śladzie.

Deptacz musi zaznaczyć położenie każdego na planie. Przedmioty powinny być oznaczone lub dokładnie opisane.

Koniec śladu – na końcu śladu deptacz przyjmuje pozycję leżącą lub siedzącą. Musi tam być przed rozpoczęciem pracy przez psa.

9.1.3 Wykonanie – zgodnie z ogólnymi zasadami z rozdziału 3.

Przewodnik kieruje swojego psa do zlokalizowania przedmiotu identyfikacyjnego, puszczając go bez smyczy sprzed linii podstawowej.

Pies musi systematycznie przeszukać i znaleźć przedmiot identyfikacyjny w ciągu 3 minut w obrębie strefy; przewodnik może sterować psa i naprowadzać komendami głosowymi i/lub optycznymi, ale bez przekraczania linii podstawowej.

Po zlokalizowaniu przedmiotu identyfikacyjnego przewodnik bierze psa na linkę, jeśli jest potrzebna i kieruje go do pracy na śladzie.

Jeśli pies nie znajdzie przedmiotu, ale znajdzie ślad, przewodnik może zatrzymać psa i dopiąć linkę do tropienia lub może od razu podążyć za psem, powiadamiając sędziego, jeśli pies tropi bez linki.

Jeśli pies nie znajdzie śladu w ciągu wyznaczonych 3 minut pracy, zespół może kontynuować próbę podjęcia śladu, kosztem czasu pracy, jednak przewodnik nie może wejść na przeszukiwane pole. Sędzia może przerwać szukanie, jeśli jest jasne, że pies wyraźnie odmawia pracy lub jest niezdolny do rozwiązania zadania.

Czas szukania – maksymalnie 45 minut, włączając czas dla przedmiotu identyfikacyjnego. Pies ma maksymalnie 3 minuty na odnalezienie przedmiotu identyfikacyjnego.

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3, w szczególności:

- praca na wyznaczonym polu i wskazanie przedmiotu identyfikacyjnego;
- podjęcie i podążanie śladem;
- sprawdzenie kolejności odnajdywanych przedmiotów;
- samodzielne oznaczenie deptacza na końcu śladu;
- jeśli deptacz nie został odnaleziony, egzamin nie może być zdany – maksymalna ilość przyznanych punktów – 139;
- jeśli oznaczenie lub lokalizacja została sprowokowana przez przewodnika, ocena za oznaczanie jest 0 punktów.

Jeśli przekroczony zostanie czas na odnalezienie przedmiotu identyfikacyjnego i podjęcie śladu, ta część jest oceniana na 0 punktów.

Wykonanie oznaczania – Jeśli przewodnik zgłosi oznaczanie szczekaniem, a pies wyraźnie oznaczy deptacza, ale bez szczekania – ocena za oznaczanie jest niedostateczna. Jeśli pies nie szczeka dokładnie w kierunku pozoranta albo opuszcza go na krótko, ocena za oznaczanie może być najwyżej dostateczna.

9.2 RH-FL B

9.2.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Sterowność	20
Intensywność szukania	20
Ruchliwość	10
Samodzielność	10
Taktyka i praca zespołowa	20
Oznaczanie -3 osoby, maks. 40 punktów za każdą	120

9.2.2 Warunki dla RH-FL B

Teren - 35000 - 40000m², przynajmniej 50% terenu zarośniętego i z ograniczoną widocznością, może zawierać pojedyncze budynki.

Kryjówki – pies ma wzrokowy i/lub fizyczny kontakt z pozorantami, jednak kryjówki typowe dla terenu, np. na wysokości, które są niewidoczne i nieosiągalne dla psa są dozwolone.

Dozwolone są kryjówki do wysokości 3m.

Wysokie kryjówki muszą się znajdować w odległości przynajmniej 20m od granic terenu, szczególnie należy rozważyć warunki wietrzne.

Pozoranci – 3 osoby

Do 15 minut przed rozpoczęciem szukania, teren do przeszukania musi być przedreptany przez kilka osób z psem.

9.2.3 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Sytuacja taktyczna – Taktyka szukania zależy od przewodnika i powinna być zgłoszona sędziemu przed rozpoczęciem szukania. W przypadku pewnych zmian w trakcie pracy, sędzia musi być o nich na bieżąco informowany; czas nie jest zatrzymywany.

Czas szukania – maksymalnie 30 minut.

Wykonanie – Na polecenie sędziego przewodnik kieruje psa do pracy z wybranego miejsca, zgodnie ze swoją taktyką. Kiedy pies zdecydowanie oddali się od przewodnika, sędzia wydaje mu pozwolenie na opuszczenie miejsca startu.

Na polecenie przewodnika pies musi przeszukiwać teren szerokim rewirem. Przewodnik po oznaczeniu, może wysłać psa do dalszej pracy z miejsca oznaczania, pod warunkiem zgłoszenia sędziemu zmiany taktyki. W przeciwnym razie musi wrócić z psem do miejsca startu.

Szukanie kończy się, gdy przewodnik się odmelduje, a sędzia ogłosi ocenę.

Przewodnik musi zgłosić wykonane oznaczanie sędziemu i może iść do psa tylko na polecenie sędziego.

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.4

Pierwsze fałszywe oznaczenie skutkuje utratą 40 punktów.

Jeśli w terenie zostanie nieodnaleziony pozorant, egzamin nie może być zdany i maksymalny wynik wtedy, to 139 punktów.

9.3 RH-T B

9.3.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Sterowność	20
Intensywność szukania	20
Ruchliwość	10
Samodzielność	10
Taktyka i praca zespołowa	20
Oznaczanie -3 osoby, maks. 40 punktów za każdą	120

9.3.2 Warunki dla RH-T B

Teren – Gruzy budowlane o powierzchni min. 1200 – 1500m², zawierające różne materiały konstrukcyjne na jednym lub więcej klasach.

Niedozwolone jest przeszukiwanie wyłącznie budynków, jednak pojedyncze pomieszczenia mogą być włączone do terenu do przeszukania.

Teren do klasy B musi zawierać minimum 6 kryjówek, w tym minimum 2 ciemne pokoje lub jamy, minimum 2 głębokie kryjówki (ok.2m), gdzie pozoranta można przykryć lub zasypać gruzem i przynajmniej 2 podwyższone kryjówki (maks. 2m). Do szukania wykorzystać należy przynajmniej 2 rodzaje kryjówek.

W przypadku kryjówek podwyższonych należy wziąć pod uwagę warunki wietrzne.

Pozoranci – 3 osoby ukryte pod przykryciem

Rozpraszenie – dymiący ogień, hałasy silników, młotów, dudnienie, dźwięki pojazdów itp.

Pomocnicy – Teren do przeszukania musi być przedeptany przez jedną lub więcej osób z psem przynajmniej 15 minut przed rozpoczęciem pierwszego szukania. Musi być też przecinany przez kilku pomocników bez psów tuż przed i w trakcie szukania.

9.3.3 Wykonanie

Ogólnie – obowiązują zasady z rozdziału 3.

Czas szukania – maksymalnie 30 minut.

Oznaczenie – Na polecenie sędziego praca jest kontynuowana po oznaczeniu. Z tego miejsca przewodnik może wysłać psa do dalszego szukania tylko 1 raz (patrz 4).

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.4

Pierwsze fałszywe oznaczenie skutkuje utratą 40 punktów.

Jeśli w terenie zostanie nieodnaleziony pozorant, egzamin nie może być zdany i maksymalny wynik może być 139 punktów.

9.4 RH-L B

Praca węchowa składa się z częściowych ćwiczeń: biologicznej lokalizacji z psem oraz technicznej lokalizacji ukrytego pod śniegiem detektora lawinowego.

9.4.1

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Praca z detektorem lawinowym	10
Sterowność	20
Intensywność szukania	20
Ruchliwość	10
Samodzielność	10
Taktyka i praca zespołowa	10
Oznaczenie -3 osoby, maks. 40 punktów za każdą	120

9.4.2 Praca z detektorem lawinowym.

Miejsce – wyraźnie oznakowane pole śnieżne o wymiarach 20x20m

1 detektor lawinowy jako nadajnik, 1 detektor lawinowy jako odbiornik

Wykonanie - Podczas meldunku przewodnik zgłasza, czy będzie używał urządzenia swojego, czy organizatora. Zadaniem przewodnika jest zlokalizować nadajnik sygnału zakopany w wyznaczonym terenie na głębokości ok. 50cm w czasie maks. 5 minut, odkopać go i pokazać sędziemu.

Taktyka zależy od przewodnika.

Jeśli dozwolony czas zostanie przekroczony, ćwiczenie jest oceniane na 0 punktów.

9.4.3 Warunki dla RH-L B

Teren – pole śnieżne o pow. ok.12000m² z minimum 5 kryjówkami śnieżnymi. Kryjówki muszą być zbudowane z bloków śnieżnych, tak by pies miał trudność w dokopaniu się do pozoranta.

Pozoranci – 3 osoby zakopane na głębokości ok. 150cm. Pozoranci muszą być w kryjówkach min. 20 minut przed wypuszczeniem psa i pozostają spokojnie podczas szukania.

Odległość między pozorantami musi zapewniać czytelne oznaczenie.

Pomocnicy – do 15 minut przed wysłaniem psa do pracy, teren do przeszukania musi być poprzecinany śladami minimum 3 osób z psem, poruszających się pieszo lub na nartach. Bezpośrednio przed rozpoczęciem szukania i w jego trakcie po terenie powinny przemieszczać się na nartach minimum 3 osoby bez psa.

9.4.4 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Czas szukania – maks. 25 minut.

Przewodnik musi poruszać się na nartach. Wysyła psa zgodnie z wybraną taktyką. Może opuścić pozycję startową tylko, gdy pies oddali się na min. 30 metrów, oznacza i/lub na polecenie sędziego.

Ocena – zgodnie z zasadami z rozdziału 3.

Pierwsza fałszywa informacja obniża punktację o 40 punktów.

Jeśli pozorant nie zostanie odnaleziony, egzamin nie może być zdany i maksymalny wynik wtedy, to 139 punktów.

9.5 RH-MT B**9.5.1**

Ćwiczenie	Maksymalna ilość punktów 200
Podjęcie śladu	20
Podążanie i trzymanie się śladu	80
Zachowanie przewodnika	20
Lokalizacja i oznaczenie pozoranta	60
Taktyka i praca zespołowa	20

9.5.2 Warunki dla MT B

Długość i rodzaj śladu: - 4000 kroków/ok. 2000m

- minimum 4 zmiany kierunku, 2 skrzyżowania ulic, minimum 1 zmiana podłoża. Teren zurbanizowany/otwarty 50%.
- wiek śladu 6 godzin

9.5.3 Wykonanie – zgodnie z zasadami z rozdziału 3

Czas pracy – 60 minut

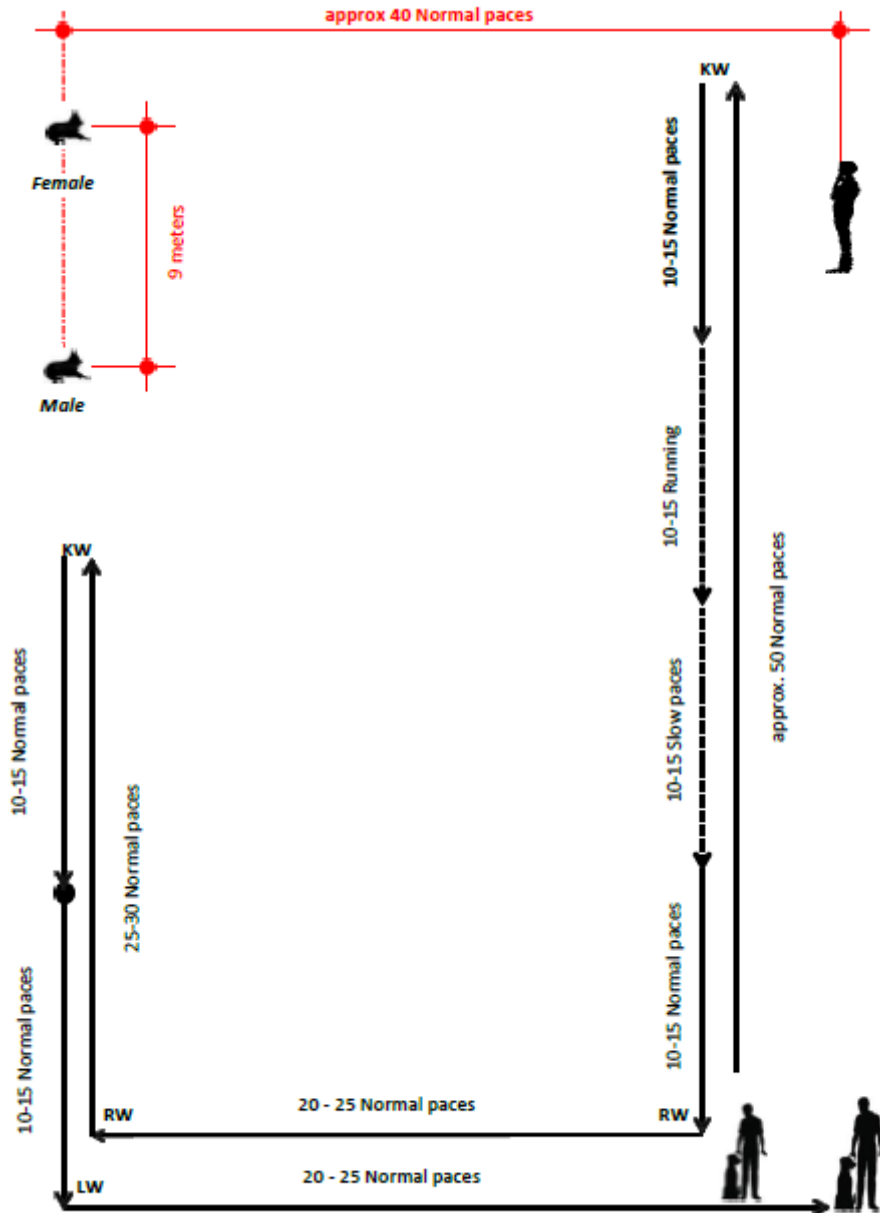
Ocena - sędzia może przerwać pracę w każdym momencie, jeśli jest przekonany, że pies nie może samodzielnie jej kontynuować.

Jeśli deptacz nie zostanie odnaleziony, egzamin jest niezdany.

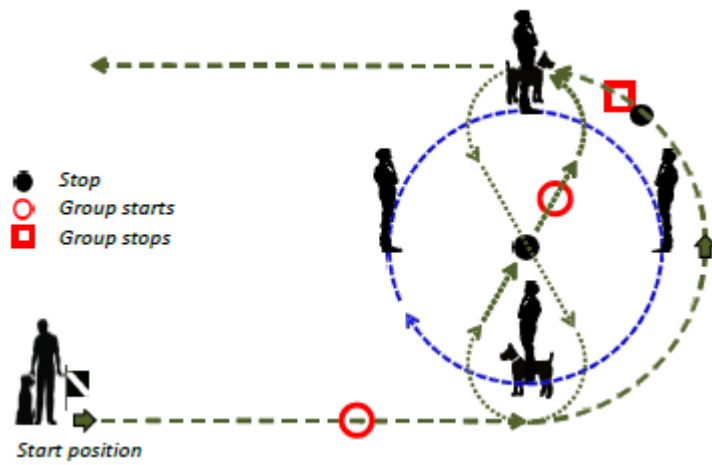
10. Załącznik – szkice do posłuszeństwa

10.1 Chodzenie na i bez smyczy

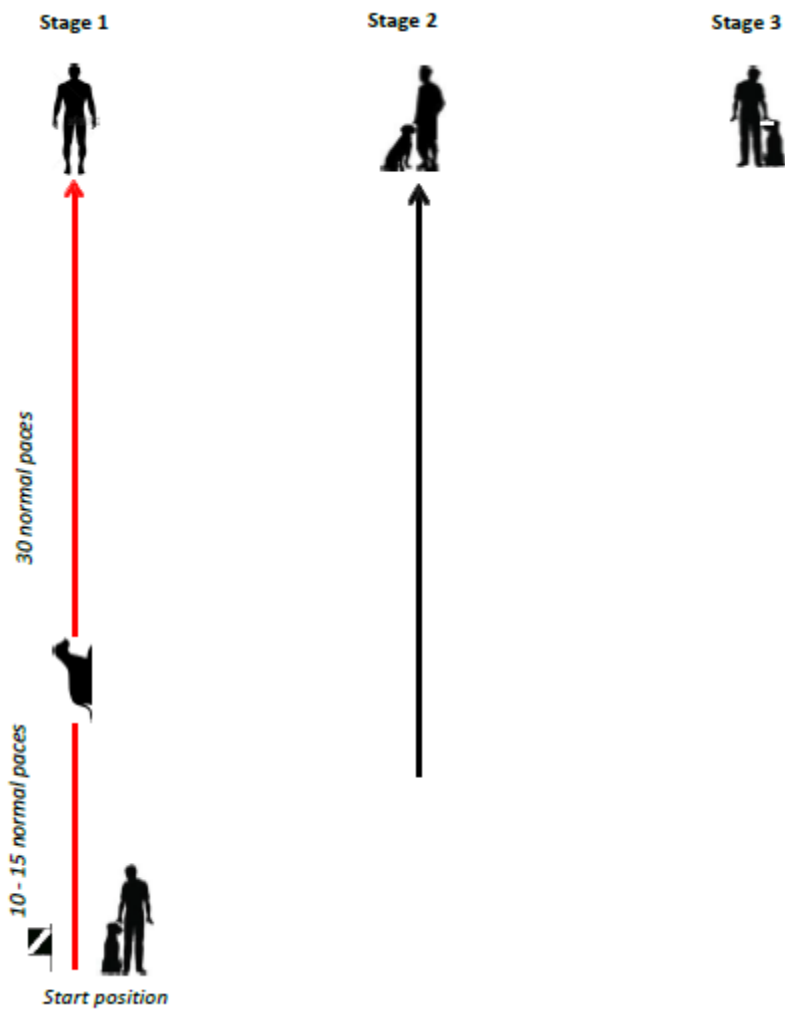
Miejsca do warowania dla psa i suki oraz miejsce dla przewodnika są przykładowe i powinny być wyznaczone zgodnie z warunkami na miejscu.

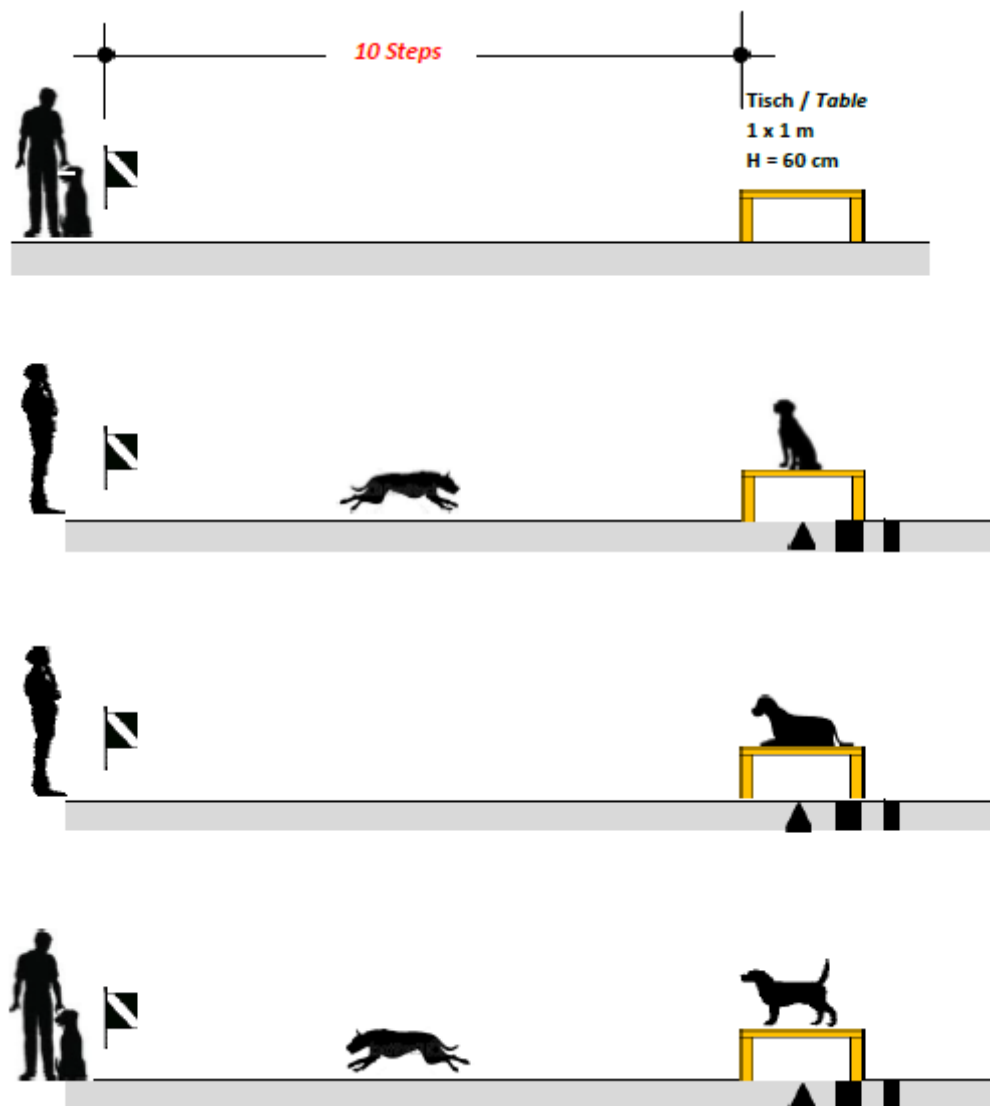
10.2 Przejście przez grupę ludzi

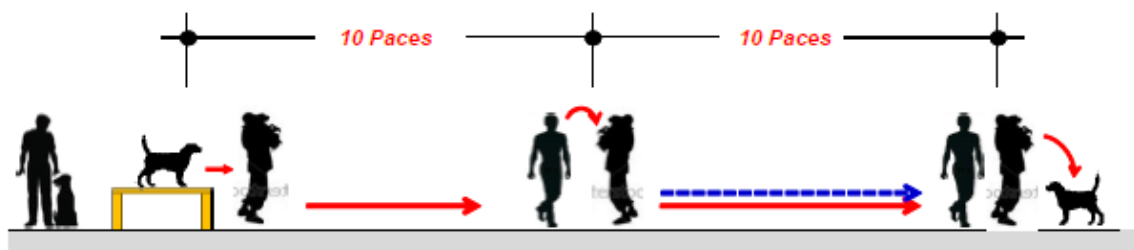
10.3 Warowanie z przywołaniem

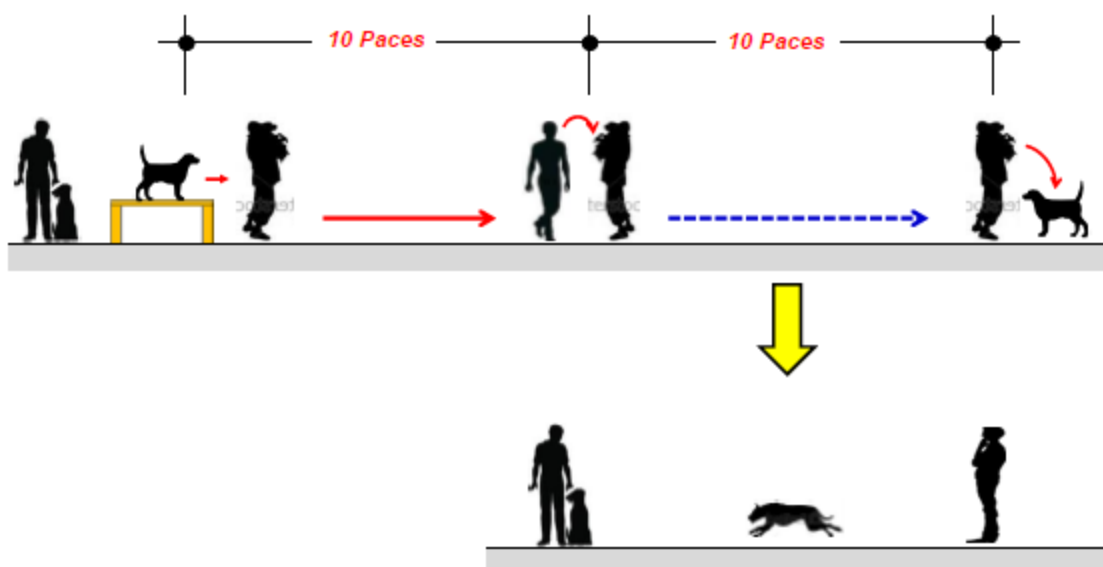
10.4 Zmiana pozycji

10.5 Noszenie i przekazywanie – klasa V

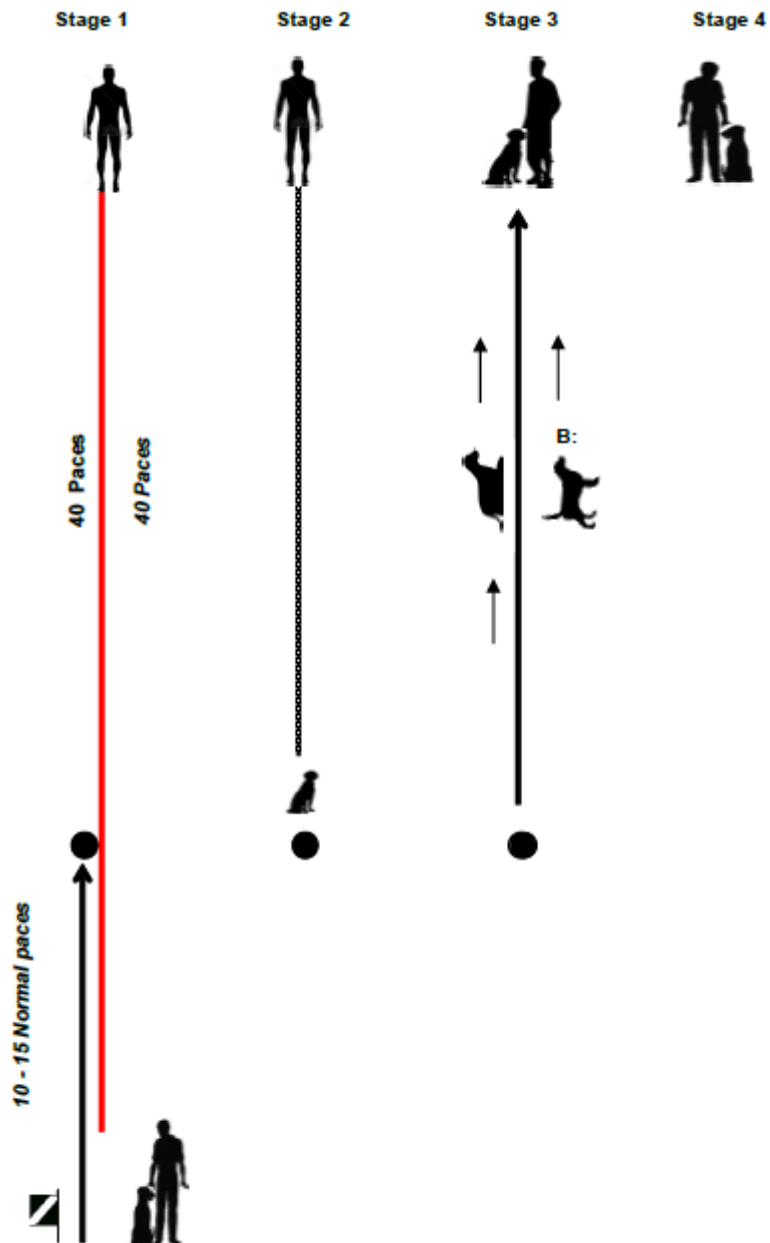

10.6 Noszenie i przekazywanie klasa A, B

10.7 Kontrola na odległość

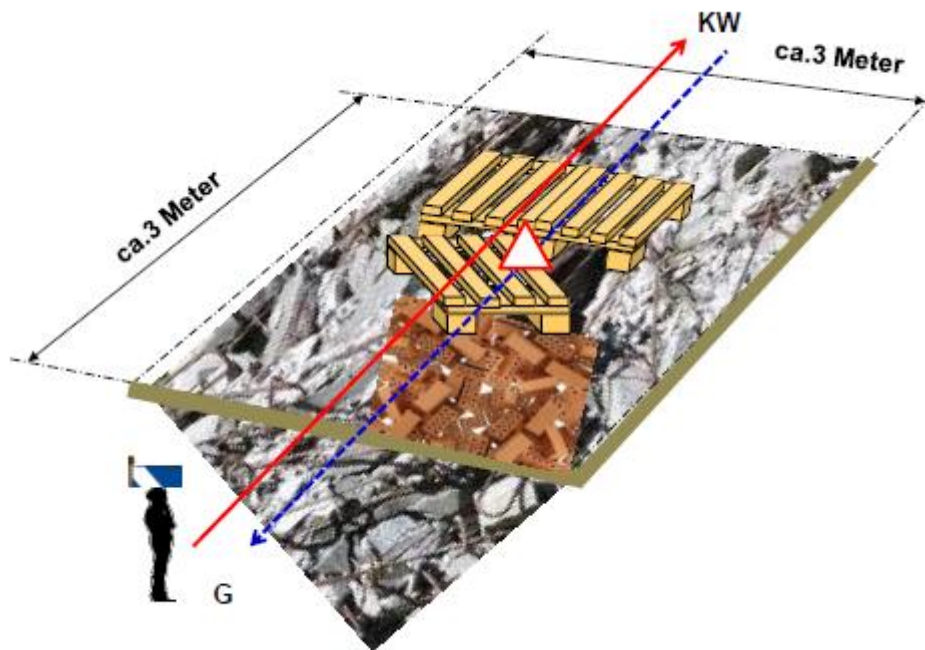
W klasie A kolejność jest określona - siad, przywołanie, waruj, przywołanie;
w klasie B – siad, przywołanie, waruj, stój, przywołanie.

20. Załącznik – szkice do sprawności

Wszystkie konstrukcje zostały opisane w poniższym załączniku. Ogólnie – rodzaj materiałów jest mniej ważny i decyzje o ich użyciu należą do organizatora, wymiary są obowiązujące i muszą być zachowane.

20.1 Przejście po nieprzyjemnym podłożu

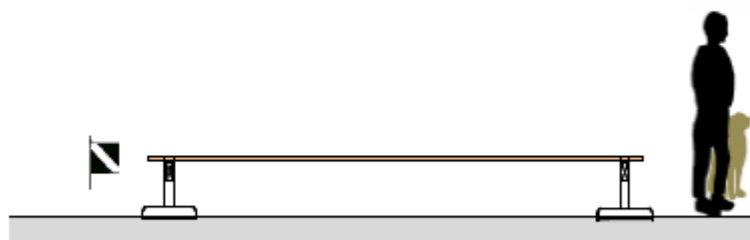
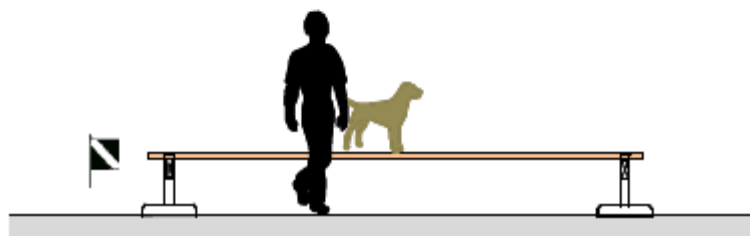
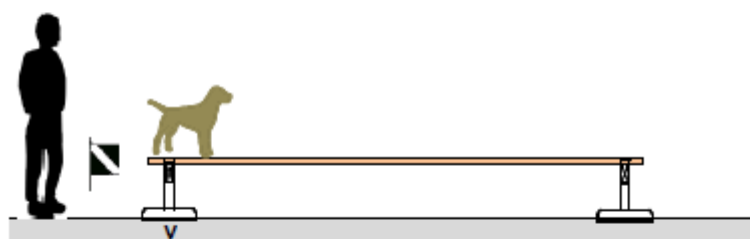
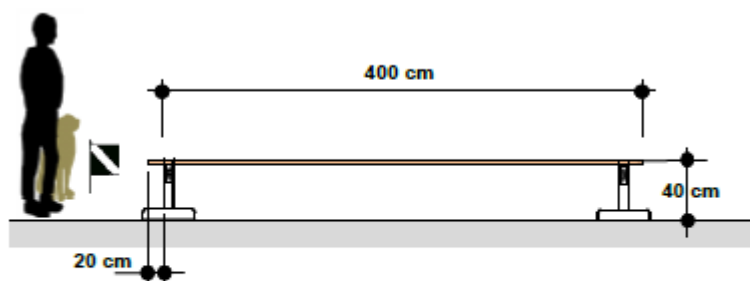

G – pozycja zasadnicza na starcie i zakończeniu ćwiczenia

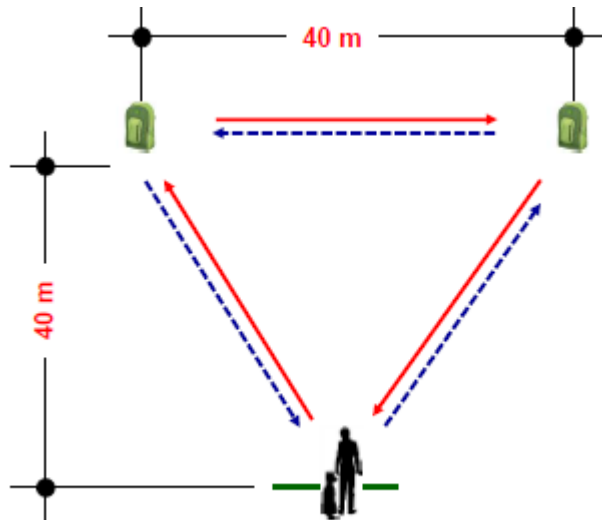
KW – zwrot w tył

△ - zatrzymanie, pies musi usiąść

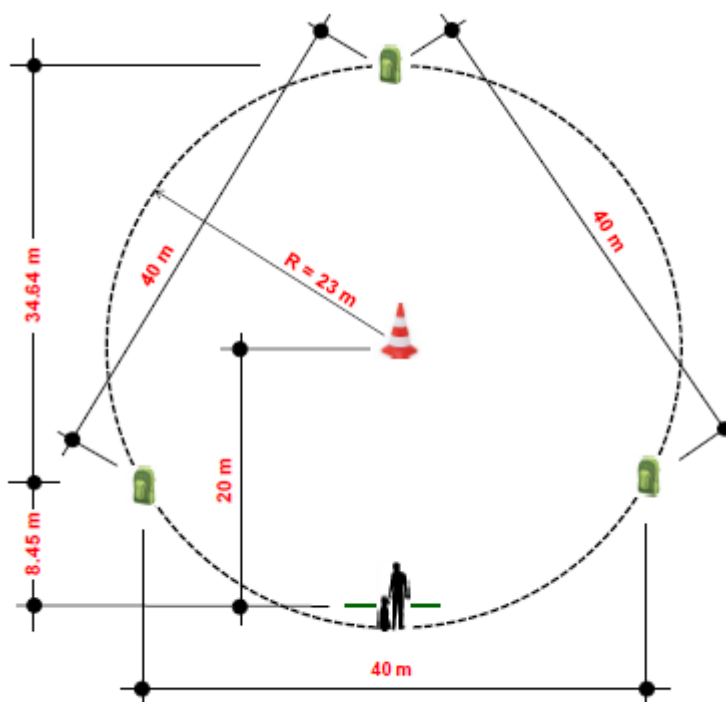
20.2 Stabilna kładka

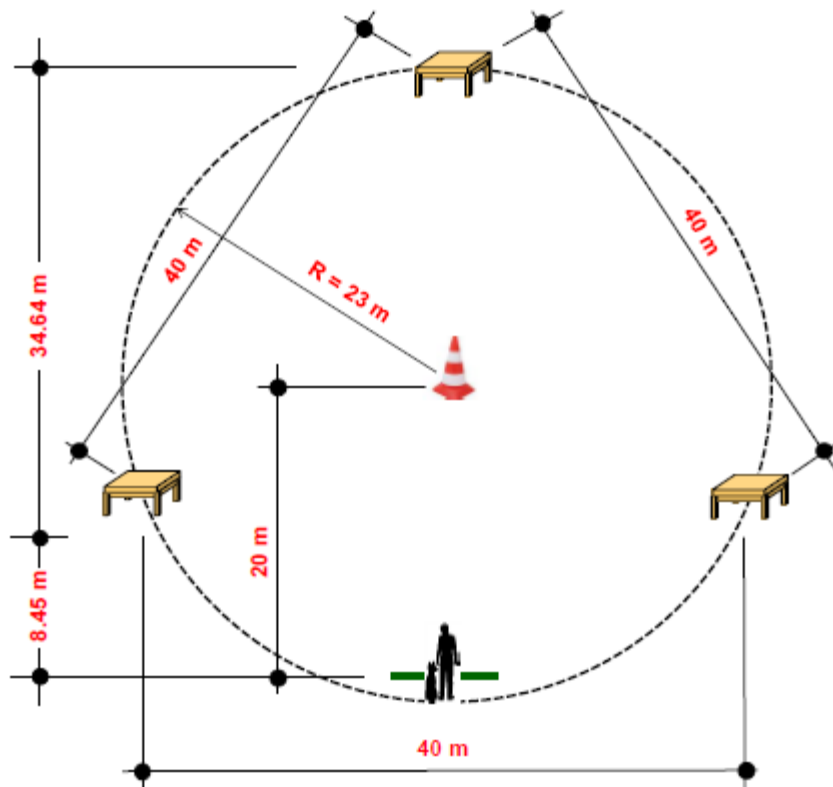
20.3 Sterowanie na odległość – L V

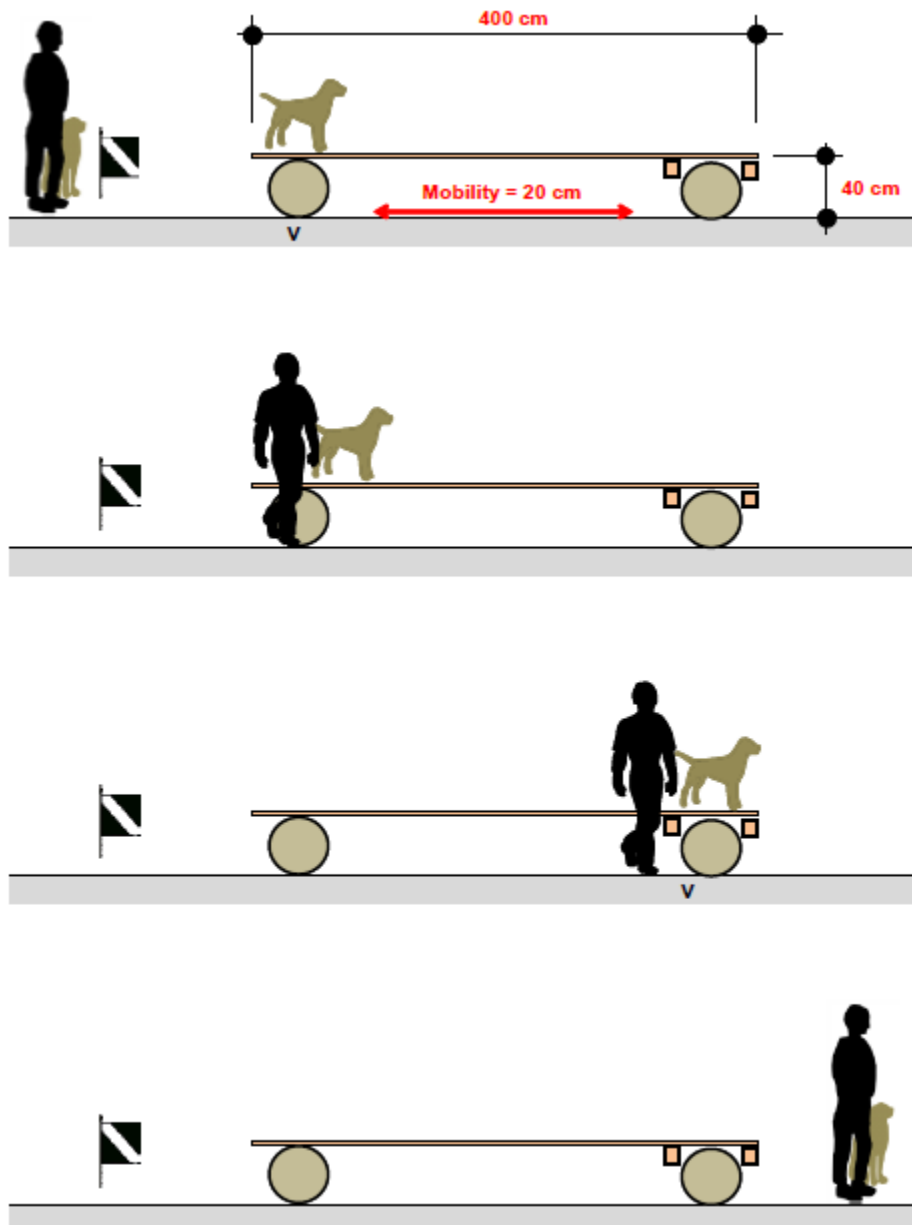
20.4. Sterowanie na odległość L A, B

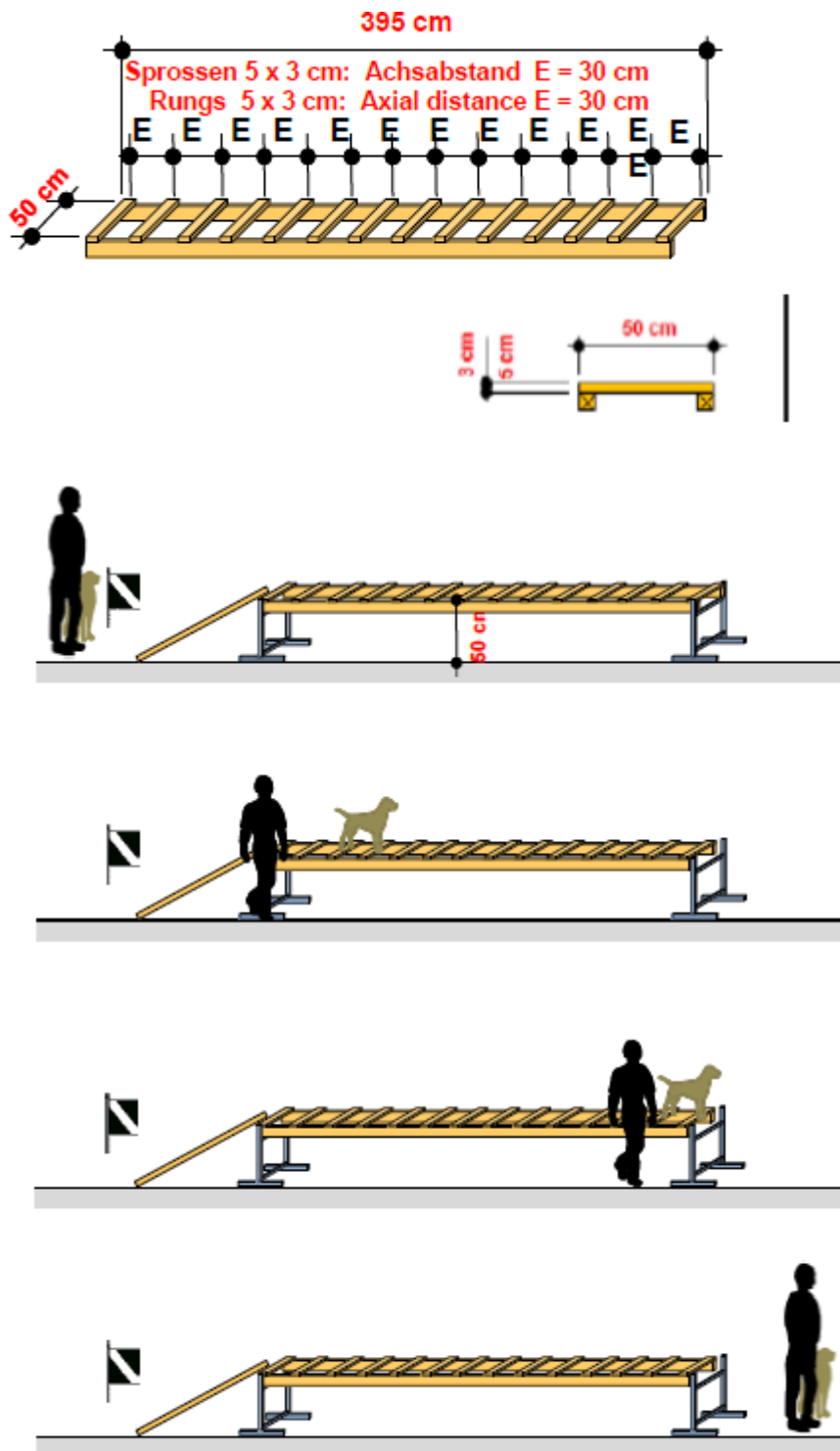
20.5 Sterowanie na odległość

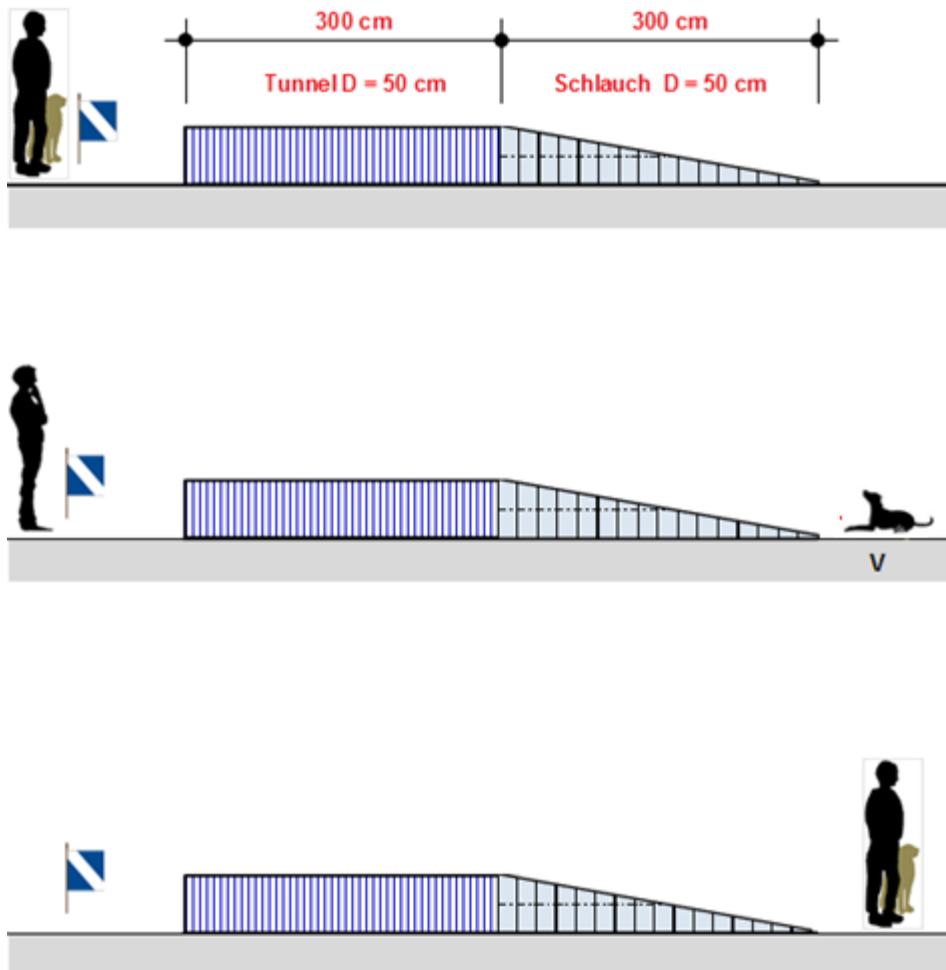
20.6 Niestabilna kładka

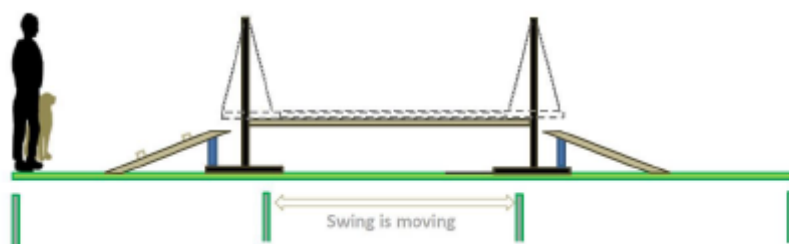
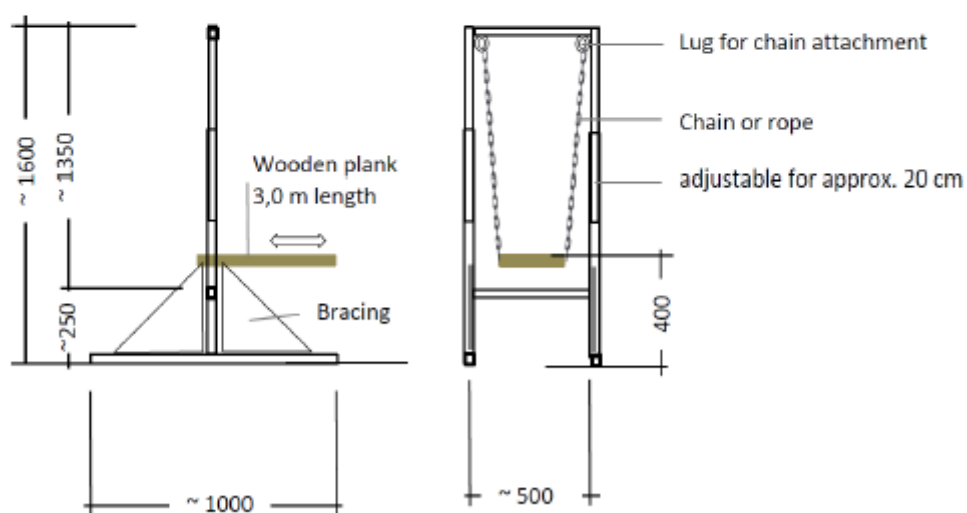
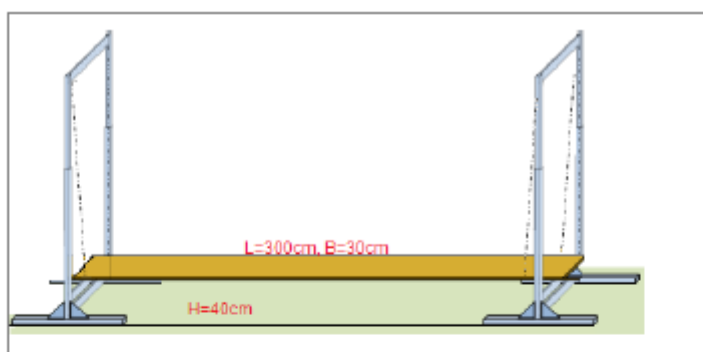
20.7 Drabina

20.8 Tunel z rękawem

20.9 Huśtawka

Pozycja zasadnicza

Wejście i zatrzymanie
na komendę

Zatrzymanie psa i
przewodnika

Pozycja zasadnicza